

**FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
SEKTOR ZA VISOKO OBRAZOVANJE, NAUKU I TEHNOLOGIJE**

**INFORMACIJA O UPISNOJ POLITICI
NA VISOKOŠKOLSKIM USTANOVAMA U
FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE
I USKLADIVANJE SA POTREBAMA
TRŽIŠTA RADA**

Mostar, maj/svibanj 2009. godine

SADRŽAJ

UVOD	1
1. ANALIZA UPISA STUDENATA	1
1.1. Upis studenata u prvu godinu studija.....	1
1.1.1. Upis na javne visokoškolske ustanove.....	2
1.1.2. Upis na privatne visokoškolske ustanove.....	5
1.1.3. Upis na vjerske fakultete	6
1.2. Upisani studenti na javne visokoškolske ustanove	8
1.2.1 Univerzitet u Sarajevu.....	8
1.2.2. Univerzitet u Zenici	11
1.2.3. Univerzitet u Bihaću	13
1.2.4. Univerzitet u Tuzli	15
1.2.5. Univerzitet „Džemal Bijedić“ Mostar	18
1.2.6. Sveučilište u Mostaru	20
2. ANALIZA TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE SA ASPEKTA VISOKOBBRAZOVANIH KADROVA.....	23
2.1. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih	23
2.2. Pregled nezaposlenih kadrova VSS u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2008. godini	24
2.3. Pregled potražnje na tržištu rada	25
3. UPISNA POLITIKA I TRŽIŠTE RADA – OD POTREBA PREKO PLANIRANJA DO REALIZACIJE	25
3.1. Nedostaci upisne politike	26
3.2. Neophodne mjere	28
3.2.1. Zakonodavni i drugi dokumenti	28
3.2.2. Planiranje upisne politike	29
3.2.3. Osiguranje mobilnosti studenata i radnesnage.....	30

4. PREPORUKE I ZAKLJUČCI31

PREGLED KORIŠTENIH IZVORA PODATAKA I INFORMACIJA32

DODATAK I Grafikon upisa po univerzitetima

DODATAK II Tabelarni pregled nezaposlenih kadrova VSS po kantonima

DODATAK III Grafikoni ukupnog broja nezaposlenih kadrova VSS po kantonima

DODATAK IV Procentualna uporedba broja nezaposlenih kadrova VSS u F BiH

UVOD

Polazeći od činjenice da je visoko obrazovanje pozicionirano kao segment od posebnog javnog interesa, ovoj oblasti je neophodno pristupiti na osnovu savremenih dostignuća nauke, tehnike i tehnologija, modernoj pedagoškoj teoriji i praksi i staviti težište na njegovu funkciju osposobljavanja mladih i odraslih za rad i stvaranje uslova za njihovu cjeloživotnu stručnu nadogradnju.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine može uticati na kvalitet visokog obrazovanja direktnim ulaganjem u institucionalni i kadrovski razvoj, politikom kreditiranja i stipendiranja studenata davati jednaku mogućnost svim studentima koji studiraju na području Federacije Bosne i Hercegovine, te na taj način stvarati uslove pogodnog ambijenta za zapošljavanje u skladu sa potrebama tržišta rada.

U tu svrhu neophodno je prikupiti tačne podatke i informacije o kretanjima na tržištu rada. Analiza stope nezaposlenosti diplomiranih studenata može doprinijeti efikasnijem planiranju upisa i nadzora, te usklađivanju sa potrebama tržišta rada. Izvještaji o upisu studenata na prvu godinu studija i broju nezaposlenih kadrova visoke školske spreme mogu biti osnov za nadležna kantonalna ministarstva obrazovanja za davanje smjernica za planiranje visokog obrazovanja, ali i visokoškolske ustanove (u daljem tekstu: VŠU) prilikom utvrđivanja prijedloga upisnih kvota.

1. ANALIZA UPISA STUDENATA

1.1. Upis studenata u prvu godinu studija

Tabele o upisu studenata na prvu godinu studija donose pokazatelje koji se odnose na fakultete javnih i privatnih visokoškolskih ustanova, te viših i vjerskih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U akademskoj 2008/2009. godini na visokoškolske ustanove u Federaciji BiH prema podacima dobijenim od Federalnog zavoda za statistiku (u daljem tekstu FZS) upisano je ukupno 68.072 studenata na sve godine studija uključujući i strane studente koji čine 3,5 % od ukupnog broja upisanih studenata (2.395 stranih studenata).

Broj upisanih studenata u ovoj akademskoj godini je za 0,8% (532 studenta) manje u odnosu na prethodnu akademsku godinu.

U prvu godinu studija upisano je ukupno 27.095 studenata , što procentualno čini 6,7% ili 1.708 studenata više u odnosu na prethodne akademske godine-u ovaj broj su uključeni i studenti koji obnavljaju godinu. Od ovog broja na javne visokoškolske ustanove na 1 godinu studija je upisano 25.000 studenata, a na privatne visokoškolske ustanove upisano je 1.736 studenata, dok je na vjerske fakultete upisano 359 studenata.

Na redovni studij upisano je 76% , dok broj vanrednih studenata čini 24% .

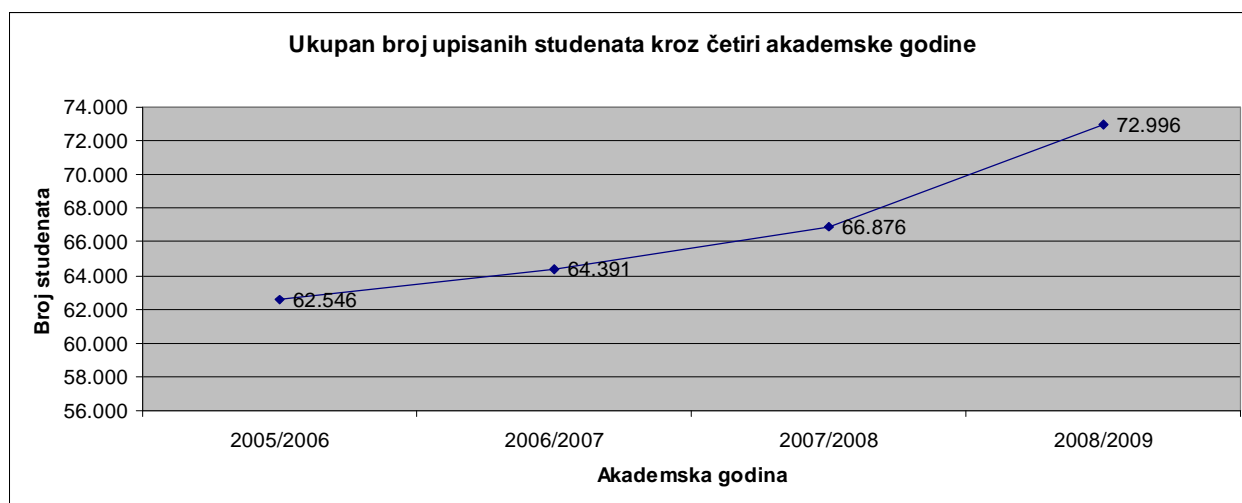
1.1.1. Upis na javne visokoškolske ustanove

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na osnovu brojčanih pokazatelja evidentan je trend povećanja ukupnog broja upisanih studenata na VŠU u Federaciji Bosne i Hercegovine za sve četiri akademske godine.

Tabela 1. Ukupan broj studenata na javnim VŠU u F BiH na svim godinama studija

R.br.	UNIVERZITETI	Akademska godina			
		2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009
1	Univerzitet u Sarajevu	33.195	32.401	33.372	29.089
2	Univerzitet u Bihaću	4.266	4.405	4.687	4.737
3	Univerzitet u Zenici	2.906	3.699	4.171	4.175
4	Univerzitet u Tuzli	11.399	12.652	12.533	13.237
5	Univerzitet "Džemal Bijedić" Mostar	4.916	4.976	5.120	6.431
6	Sveučilište u Mostaru	5.864	6.258	6.993	15.327
UKUPNO ZA FBiH:		62.546	64.391	66.876	72.996

Grafikon 1. Ukupan broj studenata na javnim VŠU u F BiH na svim godinama studija

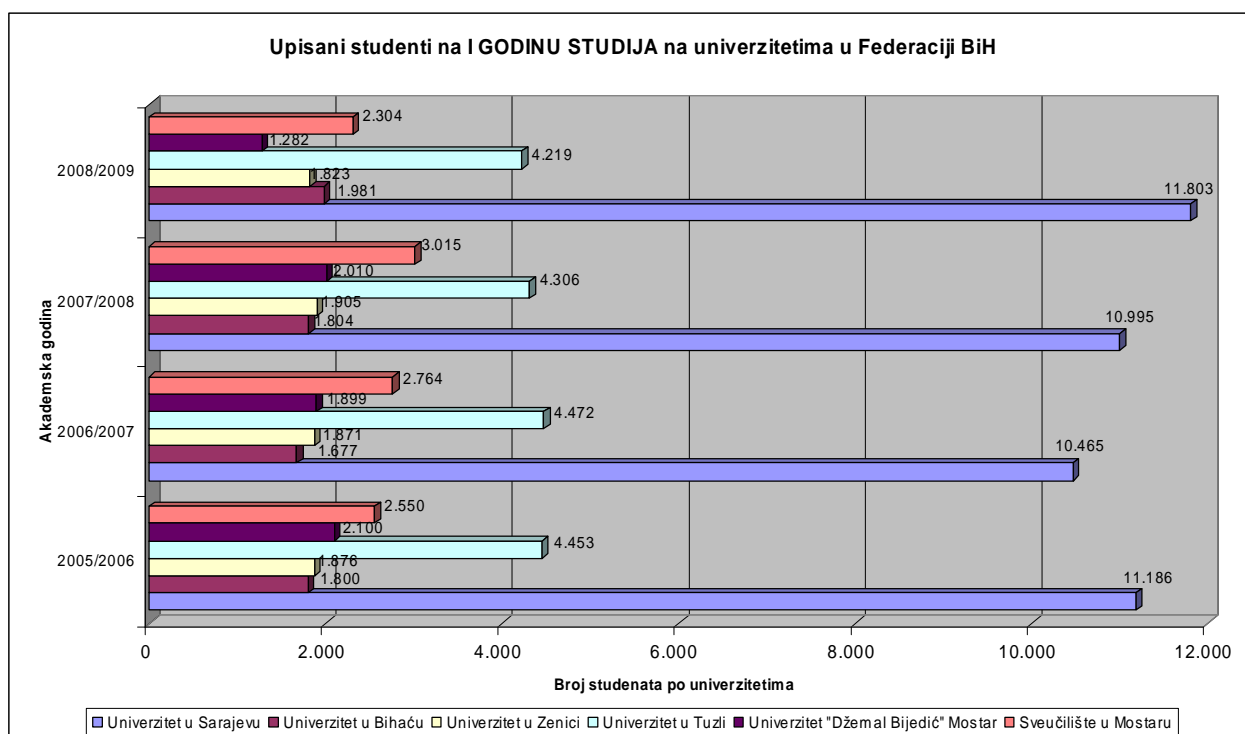

Iz tabele 1. vidljivo je da Univerzitet u Sarajevu bilježi pad broja upisanih studenata u akademskoj 2008/2009. godini (koji iznosi 4.283 manje upisanih studenata nego na prethodnoj akademskoj godini), dok je na Sveučilištu u Mostaru, prema podacima Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa HNK zabilježen porast broja upisanih studenata (8.334 upisana studenta više nego na prethodnoj akademskoj godini).Razlog znatnog povećanja upisanih studenata na svim godinama studija na Sveučilištu je otvaranje više dislociranih centara izvanrednog studija (Vitez, Orašje i Livno) u kojima se upisuje znatan broj studenata pretežno na nastavničkim fakultetima.

Tabela 2. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na javnim VŠU u FBiH na svim godinama studija

Akad.god.	Univerzitet u Sarajevu	Univerzitet u Bihaću	Univerzitet u Zenici	Univerzitet u Tuzli	Univerzitet "Džemal Bijedić" Mostar	Sveučilište u Mostaru	FEDERACIJA BIH
2005/2006	11.186	1.800	1.876	4.453	2.100	2.550	23.965
2006/2007	10.465	1.677	1.871	4.472	1.899	2.764	23.148
2007/2008	10.995	1.804	1.905	4.306	2.010	3.015	24.035
2008/2009	11.803	1.981	1.823	4.219	1.282	2.304	23.412

Grafikon 2. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na javnim VŠU u F BiH na svim godinama studija

* Podaci o broju upisanih studenata za akademsku 2008/2009. godinu je zbirni i preuzet je iz Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.

Iz tabele broj 2 upoređivanjem broja upisanih studenata na prvu godinu studijau akademskoj 2008/2009 god. u odnosu na akademsku 2007/2008 god. zapažamo da je na Univerzitetu u Zenici, Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru te na Sveučilištu u Mostaru upisan manji broj studenata (na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ 728 studenata, a na Sveučilištu 711 studenata), dok je Univerzitet u Sarajevu i Bihaću upisao veći broj studenata na prvu godinu studija (808 odnosno 177 studenata više).

Tabela 3. Broj diplomiranih studenata na javnim VŠU, podaci iskazani posebno (po grupacijama), vjerski fakulteti, akademije i privatni fakulteti

a) Diplomirani studenti po grupacijama

GRUPACIJE	2005. god.	2006. god.	2007. god.
PRIRODNE NAUKE	223	403	401
TEHNIČKE NAUKE	655	731	738
BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO	487	612	753
BIOTEHNIČKE NAUKE	161	189	276
DRUŠTVENE NAUKE	2.700	3.209	3.302
HUMANISTIČKE NAUKE	1.402	1.599	2.236
UKUPNO:	5.628	6.743	7.706

Upoređivanjem podataka o broju diplomiranih studenata iz tabele 3a vidljivo je da je u akademskoj 2007 godini u grupacijama :društvenih nauka, humanističkih i biotehničkih nauka diplomiralo više studenata u odnosu na akademsku 2005. i 2006. godinu.

b) Diplomirani studenti na vjerskim fakultetima

FAKULTETI	2005. god.	2006. god.	2007. god.
Fakultet islamskih nauka	65	44	40
Vrhbosanska viša teološka škola	9	10	9
Franjevačka teologija	8	13	17
UKUPNO:	82	67	66

Iz prethodne tabele vidljiv je pad broja diplomiranih studenata u 2007. godini na Fakultetu islamskih nauka i Vrhbosanskoj višoj teološkoj školi u odnosu na akademske 2005. i 2006. godinu dok na Franjevačkoj telogiji broj diplomiranih studenata je porastao u odnosu na dvije prethodne akademske godine.

c) Diplomirani studenti na akademijama

AKADEMIJE	2005. god.	2006. god.	2007. god.
Akademija dramskih umjetnosti	6	5	4
Akademija likovnih umjetnosti	35	42	55
Muzička akademija	23	37	29
Akademija scenskih umjetnosti	8	11	13
UKUPNO:	72	95	101

Iz tabele 3c Diplomirani studenti na akademijama upoređivanjem broja diplomiranih studenata za period akademska 2007-2006 godina vidljivo je da na Muzičkoj akademiji diplomiralo znatno manje studenata dok je na Akademiji scenskih umjetnosti i Akademiji likovnih umjetnosti zabilježen porast diplomiranih studenata.

d) Diplomirani studenti na višim školama

ŠKOLE	2005. god.	2006. god.	2007. god.
Visoka zdravstvena škola	50	62	90
Viša medicinska škola	65	0	0
UKUPNO:	115	62	90

1.1.2. Upis na privatne visokoškolske ustanove

Prema podacima Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo, na području Kantona Sarajevo registrirano je 5 privatnih visokoškolskih ustanova, i to 4 univerziteta i 1 fakultet: Internacionalni Univerzitet Sarajevo, Sarajevska škola za nauku i tehnologiju, Internacionalni univerzitet „Philip Noel-Beker“, Internacionalni Burč Univerzitet, te Fakultet za javnu upravu u Sarajevu. U sastavu 4 univerziteta djeluje 14 fakulteta.

Na području Srednjobosanskog kantona djeluje 10 privatnih visokoškolskih ustanova i to jedan univerzitet u čijem sastavu se nalazi 4 fakulteta, a ostalih 6 fakulteta su samostalne ustanove.

U Tuzlanskom kantonu registrirana je jedna privatna visokoškolska ustanova Američki Univerzitet u Bosni i Hercegovini.

U Hercegovačko-neretvanskom kantonu prema podacima dobivenim od resornog ministarstva obrazovanja i nauke djeluje jedna privatna visokoškolska ustanova –Centar za komercijalni menadžment Mostar.

U Unsko-sanskom kantonu registrirana je jedna privatna visokoškolska ustanova-IBCollege Industry and Business - Visoka škola „Koledž za industrijski i poslovni menadžment“sa sjedištem u Bosanskoj Krupi.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području Federacije BiH na privatne visokoškolske ustanove u akademskoj 2008./2009. godini upisano je ukupno 3.302 studenta (od toga na prvu godinu studija 1.736 studenata).Na privatnim visokoškolskim

ustanovama na području Kantona Sarajevo studira 1.302, Srednjobosanskog kantona 1.761 i Tuzlanskog kantona 239 studenata.

Detaljniju analizu upisa studenata na privatne visokoškolske ustanove nije moguće vršiti jer je većina ovih fakulteta počela sa radom u akademskoj 2007./2008. godini(prije svega fakulteti koji se nalaze u Srednjobosanskom kantonu,), a mnogi nisu odmah mogli dobiti odobrenje za rad, pa Federalni zavod za statistiku nije imao kompletne podatke za upoređivanje i analiziranje podataka.

Pošto je državna Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta otpočela sa radom, a također i Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja (CIP), očekivati je da će u narednom periodu u znatnoj mjeri doći i do sistemskog rješavanja pitanja otvaranja i rada privatnih visokoškolskih ustanova, te harmonizacije stanja u oblasti visokog obrazovanja.

Također u ovom djelu treba napomenuti i postojanje i status Islamskih pedagoških fakulteta/akademija. Naime Islamski pedagoški fakultet u Bihaću osnovan je 1995 godine i djeluje u sastavu Univerziteta u Bihaću. Islamska pedagoška akademija u Zenici djeluje kao pridružena članica Univerziteta u Zenici od 2004. godine. Ova Akademija je osnovana 1993 godine Odlukom Sabora Islamske zajednice BiH a nakon pridruživanja Univerzitetu u Zenici, njeni planovi i programi su usklađeni sa ECTS, a svoj dvogodišnji studij je transformisala na koncept 3+2+3. 2005. godine akademija je prerasla u fakultet sa dva odsjeka: Odsjek islamske vjeronauke i Odsjek socijalne pedagogije.

1.1.3. Upis na vjerske fakultete

Na području Federacije BiH registrovana su tri vjerska fakulteta i to:

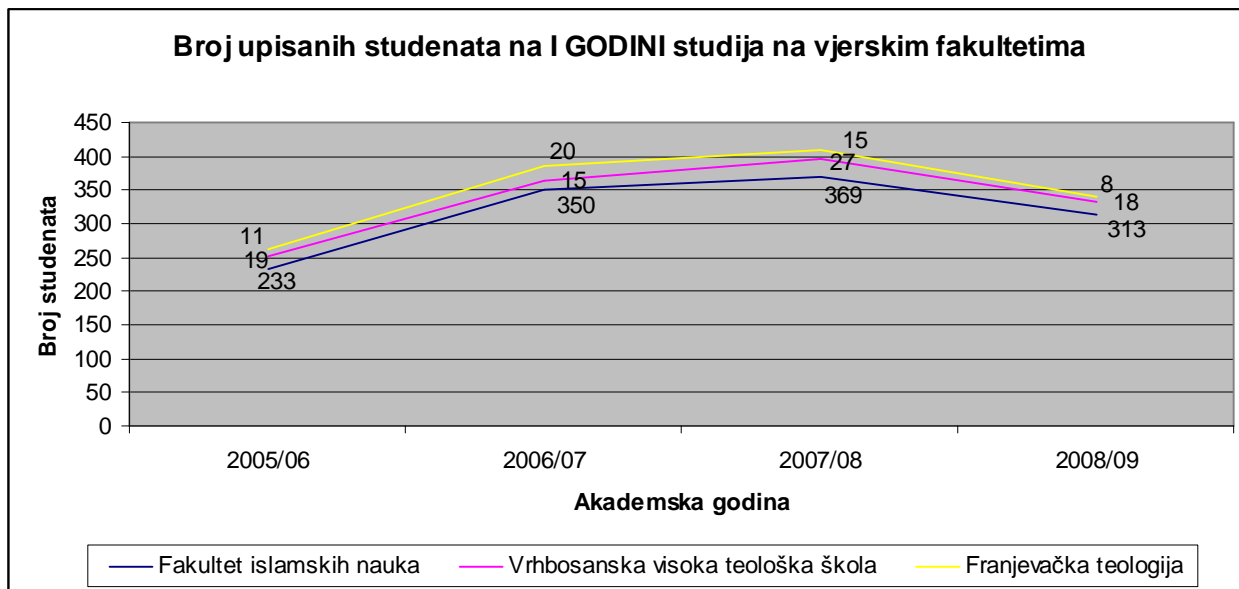
- § Fakultet islamskih nauka,
- § Vrhbosanska visoka teološka škola i
- § Franjevačka teologija.

Iz statističkog biltena Federalnog zavoda za statistiku preuzeti su podaci o broju upisanih studenata na vjerskim fakultetima u Federaciji BiH. (Tabela 5.)

Tabela 5. Broj upisanih studenata na 1 godinu studija na vjerskim fakultetima

VJERSKI FAKULTETI	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Fakultet islamskih nauka	233	350	369	313
Vrhbosanska visoka teološka škola	19	15	27	18
Franjevačka teologija	11	20	15	8
Ukupan broj:	263	385	411	339

Grafikon 5. Broj upisanih studenata na 1 godinu studija na vjerskim fakultetima

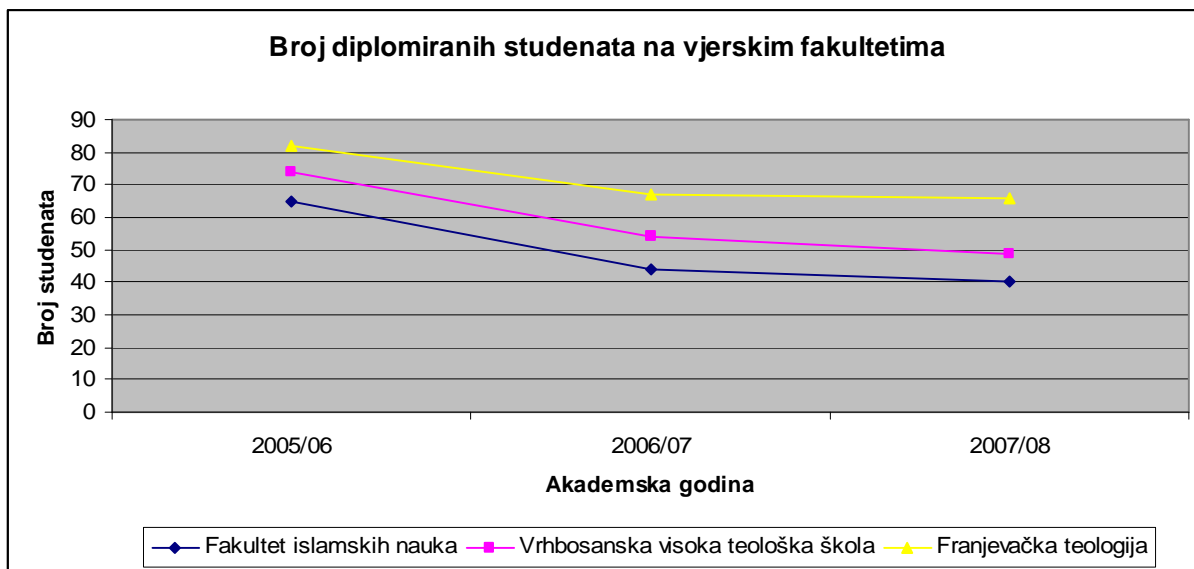
Poređenjem pokazatelja u tekućoj akademskoj 2008/2009 godini sa podacima u prethodne dvije akademske godine može se konstatovati da je smanjen broj upisanih studenata u prvu godinu studija u sve tri škole, a posebno smanjenje broja upisanih se bilježi kod Fakulteta islamskih nauka.

Prikaz broja diplomiranih studenata na ove tri vjerske škole može se vidjeti iz slijedeće tabele:

Tabela 6. Diplomirani studenti na vjerskim fakultetima

VJERSKI FAKULTETI	2005/06	2006/07	2007/08
Fakultet islamskih nauka	65	44	40
Vrhbosanska visoka teološka škola	9	10	9
Franjevačka teologija	8	13	17
Ukupan broj:	82	67	66

Grafikon 6. Diplomirani studenti na vjerskim fakultetima

1.2. Upisani studenti na javne visokoškolske ustanove

1.2.1. Univerzitet u Sarajevu

Iz statističkog biltena Federalnog zavoda za statistiku preuzeti su podaci o broju upisanih studenata na Univerzitetu u Sarajevu. (Tabela 7.)

1.2.1. Univerzitet u Sarajevu

Tabela 7. Broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Sarajevu

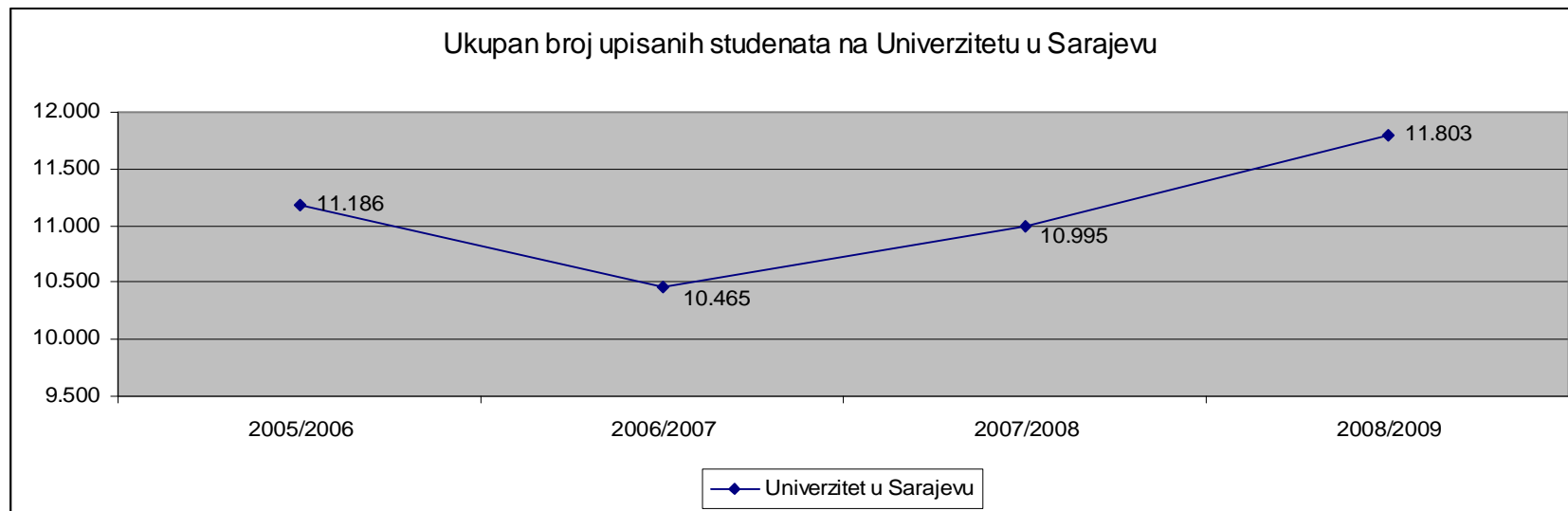
R.br.	Akadske godine	Akadska godina 2005/06			Akadska godina 2006/07			Akadska godina 2007/08			Akadska godina 2008/09		
	FAKULTETI	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika
1	Akademija likovnih umjetnosti	42	51	121,43%	42	51	121,43%	42	57	135,71%	42		0,00%
2	Akademija scenskih umjetnosti	24	7	29,17%	24	7	29,17%	24	12	50,00%	20		0,00%
3	Arhitektonski fakultet	60	124	206,67%	70	161	230,00%	50	137	274,00%	50		0,00%
4	Ekonomski fakultet	650	2.237	344,15%	1.020	1.978	193,92%	420	1.932	460,00%	550		0,00%
5	Elektrotehnički fakultet	230	298	129,57%	200	341	170,50%	230	371	161,30%	230		0,00%
6	Fakultet kriminalističkih nauka	180	481	267,22%	200	424	212,00%	440	553	125,68%	240		0,00%
7	Fakultet političkih nauka	625	1.456	232,96%	650	1.295	199,23%	655	1.761	268,85%	825		0,00%
8	Fakultet sporta i tjelesnog odgoja	395	327	82,78%	535	429	80,19%	160	218	136,25%	350		0,00%
9	Fakultet za saobraćaj i komunikacije	120	284	236,67%	120	253	210,83%	120	274	228,33%	120		0,00%
10	Fakultet zdravstvenih studija	165	263	159,39%	150	217	144,67%	300	363	121,00%	250		0,00%
11	Farmaceutski fakultet	120	210	175,00%	100	185	185,00%	115	198	172,17%	115		0,00%
12	Filozofski fakultet	1.045	974	93,21%	950	918	96,63%	775	884	114,06%	855		0,00%
13	Građevinski fakultet	220	447	203,18%	200	295	147,50%	160	313	195,63%	160		0,00%
14	Mašinski fakultet	260	326	125,38%	300	335	111,67%	310	339	109,35%	270		0,00%
15	Medicinski fakultet	140	174	124,29%	150	199	132,67%	150	180	120,00%	130		0,00%
16	Muzička akademija	99	84	84,85%	73	52	71,23%	68	52	76,47%	68		0,00%
17	Pedagoška akademija	245	328	133,88%	235	271	115,32%	245	306	124,90%	275		0,00%
18	Poljoprivredni fakultet	320	347	108,44%	170	353	207,65%	170	345	202,94%	190		0,00%
19	Pravni fakultet	350	1.632	466,29%	550	1.600	290,91%	750	1.660	221,33%	650		0,00%
20	Prirodno-matematički fakultet	642	644	100,31%	593	589	99,33%	473	555	117,34%	529		0,00%
21	Stomatološki fakultet	70	92	131,43%	70	104	148,57%	80	107	133,75%	75		0,00%
22	Šumarski fakultet	120	238	198,33%	140	248	177,14%	140	205	146,43%	120		0,00%
23	Veterinarski fakultet	80	162	202,50%	80	160	200,00%	80	173	216,25%	80		0,00%
UKUPNO ZA UNIVERZITET U SARAJEVU:		6.202	11.186		6.622	10.465		5.957	10.995		6.194	11.803*	

* Podaci o planiranom broju studenata preuzeti su sa web-stranica univerziteta/sveučilišta i odnose se na prvi upisni rok

* Podaci o broju upisanih studenata za 2008/2009. godinu je zbirni i preuzet je sa Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.

* Fakultet zdravstvenih studija je bio prije Visoka zdravstvena škola

Grafikon 7. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Sarajevu

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2008/09. godinu sa planom upisa nije moguće vršiti, jer FZS nije objavio zvanične podatke.

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2007/08. godinu sa planom upisa za navedeni period, utvrđeno je da većina fakulteta upisuje više studenata nego što je to predviđeno planom upisa. (Tabela 7.)

Ekonomski fakultet je u akademskoj 2007/08. god. u odnosu na plan upisa upisao je znatno veći broj studenata (460%).

Fakultet političkih nauka, Pravni fakultet, Arhitektonski, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Poljoprivredni i Veterinarski fakultet su upisali znatno veći broj studenata od planiranog (200%).

Akademija scenskih umjetnosti i Muzička akademija su u akademskoj 2007/08. god. u odnosu na plan upisa upisali znatno manje studenata (50%, odnosno 76%).

Posmatrano u apsolutnom iznosu broj upisanih studenata za cijeli Univerzitet u akademskoj 2008/09. godini u odnosu na plan : upisano je 5.609 studenata više od planiranog broja.

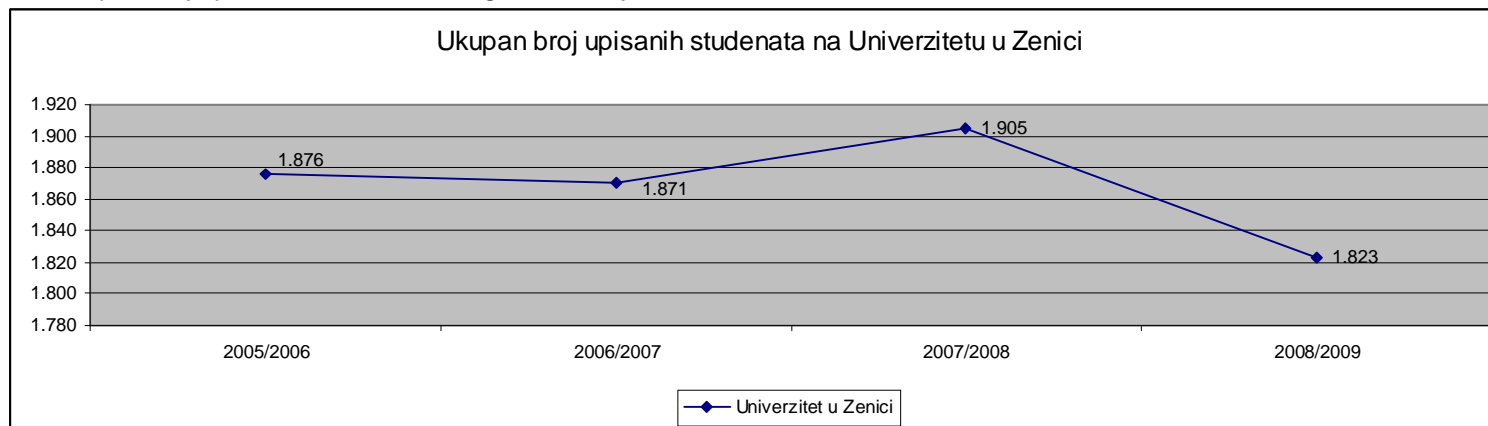
1.2.2. Univerzitet u Zenici

Tabela 8. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Zenici

R.br.	FAKULTETI	Akademska godina 2005/06			Akademska godina 2006/07			Akademska godina 2007/08			Akademska godina 2008/09		
		Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika
1	Ekonomski fakultet		409		200	374	187,00%	250	325	130,00%	250		0,00%
2	Fakultet za metalurgiju i materijale		81		60	140	233,33%	100	189	189,00%	125		0,00%
3	Islamski pedagoški fakultet		226		140	206	147,14%	110	127	115,45%	135		0,00%
4	Mašinski fakultet		217		190	208	109,47%	220	308	140,00%	240		0,00%
5	Pedagoški fakultet		430		300	494	164,67%	340	432	127,06%	340		0,00%
6	Pravni fakultet		350		200	297	148,50%	240	363	151,25%	240		0,00%
7	Zdravstveni fakultet		163		120	152	126,67%	70	161	230,00%	95		0,00%
UKUPNO ZA UNIVERZITET U ZENICI:		*	1.876		1.210	1.871		1.330	1.905		1.425	1.823*	

- * Podaci o planiranom broju studenata preuzeti su sa web-stranica univerziteta/sveučilišta i odnose se na prvi upisni rok
- * Podaci o broju upisanih studenata za 2008/2009. godinu je zbirni i prezet je sa Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.
- * Fakultet za metalurgiju i materijale je prije bio Metalurški fakultet
- * Islamski pedagoški fakultet je bio prije Islamska pedagoška akademija

Grafikon 8. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Zenici

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2008/09. godinu sa planom upisa nije moguće vršiti, jer FZS nije objavio zvanične podatke.

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2007/08. godinu sa planom upisa za navedeni period, utvrđeno je da većina fakulteta upisuje više studenata nego što je to predviđeno planom upisa. (Tabela 8.)

Zdravstveni fakultet je u akademskoj 2007/08. upisao znatno veći broj studenata od planiranog broja (230%).

Ostali fakulteti u sastavu Univerziteta u Zenici su u akademskoj 2007/08. god. u odnosu na plan upisa upisali u prosjeku 15 -40% studenata više planiranog broja.

Posmatrano u apsolutnom iznosu broj upisanih studenata za cijeli Univerzitet u akademskoj 2008/09. godini u odnosu na plan: upisano je 398 studenata više od planiranog broja.

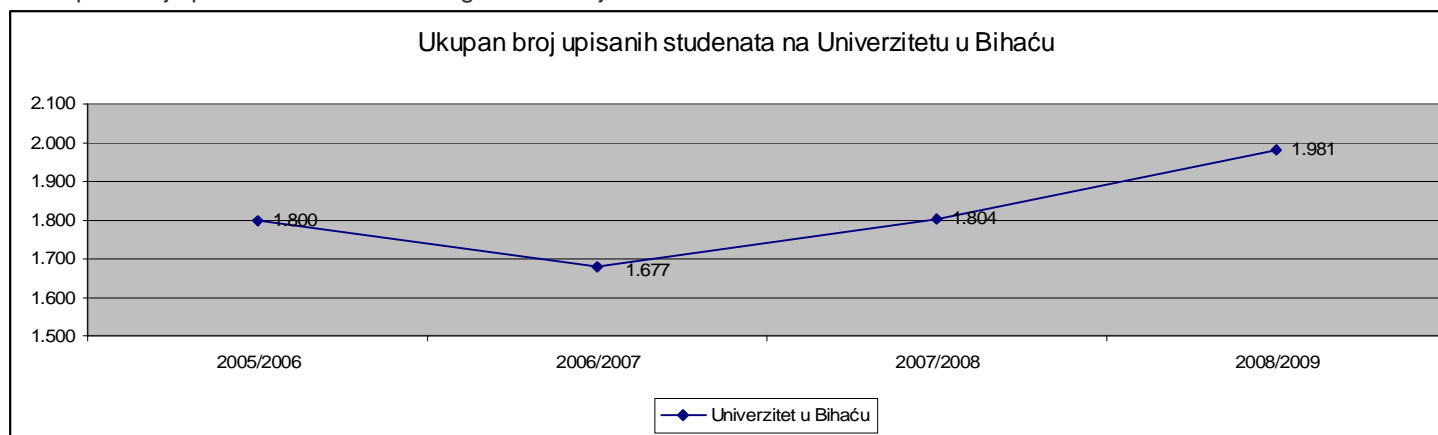
1.2.3. Univerzitet u Bihaću

Tabela 9. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Bihaću

R.br.	FAKULTETI	Akademska godina 2005/06			Akademska godina 2006/07			Akademska godina 2007/08			Akademska godina 2008/09		
		Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika
1	Biotehnički fakultet	100	133	133,00%	120	177	147,50%	180	194	107,78%	220		0,00%
2	Ekonomski fakultet	270	454	168,15%	240	399	166,25%	330	353	106,97%	270		0,00%
3	Islamski pedagoški fakultet	50	61	122,00%	60	60	100,00%	60	58	96,67%	60		0,00%
4	Pedagoški fakultet	315	318	100,95%	380	355	93,42%	380	344	90,53%	380		0,00%
5	Pravni fakultet	200	312	156,00%	250	226	90,40%	260	255	98,08%	180		0,00%
6	Tehnički fakultet	430	399	92,79%	400	312	78,00%	400	386	96,50%	530		0,00%
7	Visoka zdravstvena škola	80	123	153,75%	220	148	67,27%	280	214	76,43%	280		0,00%
UKUPNO ZA UNIVERZITET U BIHAĆU:		1.445	1.800		1.670	1.677	7	1.890	1.804	7	1.920	1.981*	0

- * Podaci o planiranom broju studenata preuzeti su sa web-stranica univerziteta/sveučilišta i odnose se na prvi upisni rok
- * Podaci o broju upisanih studenata za 2008/2009. godinu je zbirni i preuzet je sa Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.
- * Islamski pedagoški fakultet je prije bio Islamska pedagoška akademija
- * Visoka zdravstvena škola je prije bila Viša medicinska škola

Grafikon 9. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Bihaću

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2008/09. godinu sa planom upisa nije moguće vršiti, jer FZS nije objavio zvanične podatke.

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2007/08. godinu sa planom upisa za navedeni period, utvrđeno je da većina fakulteta upisuje manje studenata nego što je to predviđeno planom upisa. (Tabela 9.)

Posmatrano u apsolutnom iznosu broj upisanih studenata za cijeli Univerzitet u akademskoj 2008/09. godini u odnosu na plan: upisan je 61 student više od planiranog broja.

1.2.4. Univerzitet u Tuzli

Tabela 10. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Tuzli

R.br.	FAKULTETI	Akademska godina 2005/06			Akademska godina 2006/07			Akademska godina 2007/08			Akademska godina 2008/09		
		Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika
1	Akademija dramskih umjetnosti	20	19	95,00%	20	17	85,00%	30	26	86,67%	15		0,00%
2	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet	90	99	110,00%	180	156	86,67%	150	167	111,33%	90		0,00%
3	Ekonomski fakultet	630	828	131,43%	510	801	157,06%	540	689	127,59%	390		0,00%
4	Fakultet za elektrotehniku	150	229	152,67%	135	225	166,67%	150	224	149,33%	135		0,00%
5	Fakultet za tjelesni odgoj i sport	120	173	144,17%	120	120	100,00%	160	134	83,75%	90		0,00%
6	Farmaceutski fakultet	120	159	132,50%	90	174	193,33%	90	171	190,00%	90		0,00%
7	Filozofski fakultet	1.020	1.156	113,33%	870	1.037	119,20%	990	858	86,67%	535		0,00%
8	Mašinski fakultet	150	184	122,67%	180	179	99,44%	150	180	120,00%	175		0,00%
9	Medicinski fakultet	300	327	109,00%	240	353	147,08%	210	327	155,71%	210		0,00%
10	Pravni fakultet	300	472	157,33%	300	557	185,67%	360	569	158,06%	240		0,00%
11	Prirodno-matematički fakultet	220	320	145,45%	300	277	92,33%	225	260	115,56%	225		0,00%
12	Rudarsko-geološko-građevinski fakultet	240	276	115,00%	300	338	112,67%	415	421	101,45%	330		0,00%
13	Tehnološki fakultet	280	211	75,36%		238		375	280	74,67%	375		0,00%
UKUPNO ZA UNIVERZITET U TUZLI:		3.640	4.453		3.245	4.472		3.845	4.306		2.900	4.219*	

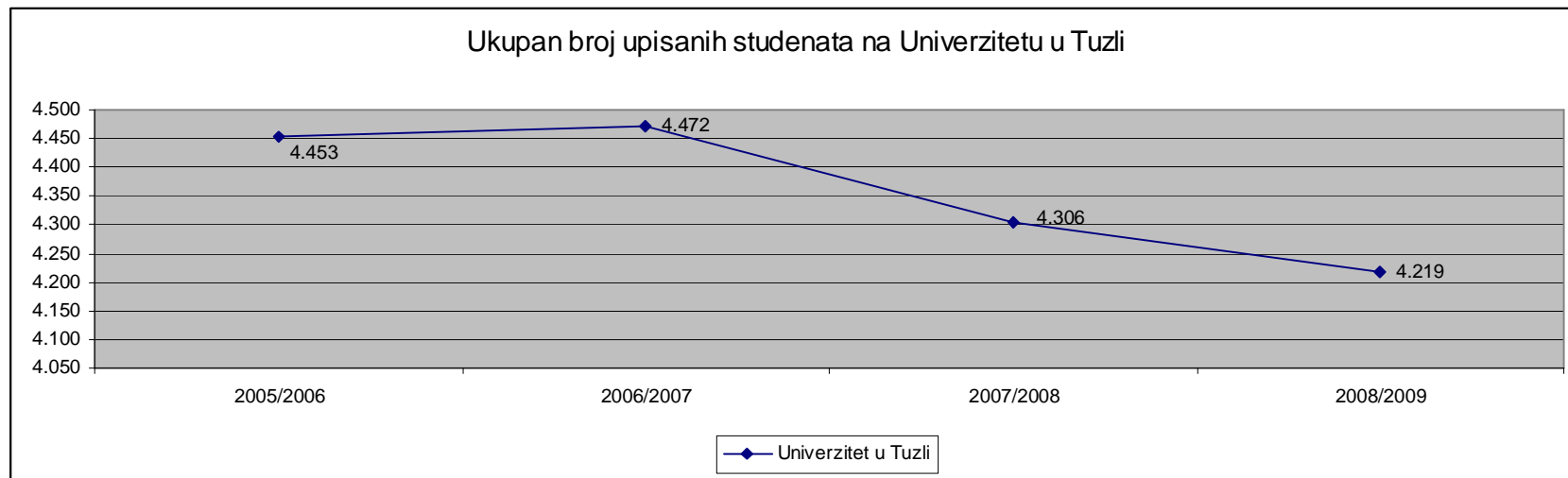
* Podaci o planiranom broju studenata preuzeti su sa web-stranica univerziteta/sveučilišta i odnose se na prvi upisni rok

* Podaci o broju upisanih studenata za 2008/2009. godinu je zbirni i preuzet je sa Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.

* Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet prije se zvao Defektološki fakultet

* Rudarsko-geološko-građevinski fakultet se prije zvao Rudarsko-geološki fakultet

Grafikon 10. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu u Tuzli

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2008/09. godinu sa planom upisa nije moguće vršiti, jer FZS nije objavio zvanične podatke.

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2007/08. godinu sa planom upisa za navedeni period, utvrđeno je da većina fakulteta upisuje više studenata nego što je to predviđeno planom upisa. (Tabela 10.)

Farmaceutski fakultet je u akademskoj 2007/08. god. u odnosu na plan upisa upisao znatno veći broj studenata od planiranog (190%).

Pravni fakultet, Medicinski fakultet i Fakultet za elektrotehniku su također upisali znatno veći broj studenata od planiranog (149%).

Posmatrano u apsolutnom iznosu broj upisanih studenata za cijeli Univerzitet u akademskoj 2008/09. godini u odnosu na plan upisa: upisano je 455 studenata više od planiranog broja.

1.2.5. Univerzitet „Džemal Bijedić“ Mostar

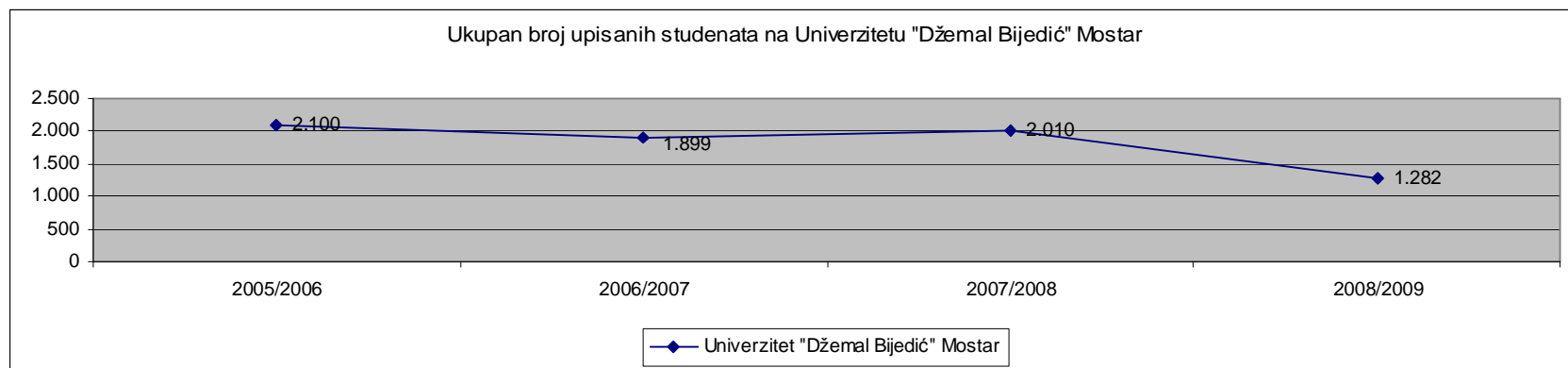
Tabela 11. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ Mostar

R.br.	FAKULTETI	Akademska godina 2005/06			Akademska godina 2006/07			Akademska godina 2007/08			Akademska godina 2008/09		
		Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika
1	Agromediteranski fakultet	160	130	81,25%	190	96	50,53%	170	114	67,06%	180		0,00%
2	Fakultet humanističkih nauka	281	253	90,04%	276	243	88,04%	261	265	101,53%	265		0,00%
3	Fakultet informacijskih tehnologija	310	482	155,48%	310	425	137,10%	310	414	133,55%	310		0,00%
4	Fakultet za poslovni menadžment	350	394	112,57%	350	338	96,57%	350	327	93,43%	350		0,00%
5	Građevinski fakultet	120	87	72,50%	120	95	79,17%	185	183	98,92%	150		0,00%
6	Mašinski fakultet	150	59	39,33%	160	52	32,50%	140	69	49,29%	160		0,00%
7	Nastavnički fakultet	438	461	105,25%	650	461	70,92%	665	431	64,81%	570		0,00%
8	Pravni fakultet	250	234	93,60%	250	189	75,60%	220	207	94,09%	250		0,00%
UKUPNO ZA UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ" MOSTAR:		2.059	2.100		2.306	1.899		2.301	2.010		2.235	1.282*	

*Podaci o planiranom broju studenata preuzeti su sa web-stranica univerziteta/sveučilišta i odnose se na prvi upisni rok

* Podaci o broju upisanih studenata za 2008/2009. godinu je zbirni i preuzet je sa Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.

Grafikon 11. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ Mostar

Upoređivanjem brožanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2008/09. godinu sa planom upisa nije moguće vršiti, jer FZS nije objavio zvanične podatke.

Upoređivanjem brožanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2007/08. godinu sa planom upisa za navedeni period, utvrđeno je da većina fakulteta upisuje manje studenata nego što je to predviđeno planom upisa. (Tabela 11.)

Fakultet informacijskih tehnologija je jedini fakultet na Univerzitetu koji je u akademskoj 2007/08. god. u odnosu na plan upisao znatno veći broj studenata (133%).

Najmanje je upisano studenata na Mašinskom fakultetu (49%), Nastavničkom fakultetu (64%) i Agromediteranskom fakultetu (67%).

Najtačniju realizaciju plana upisa ostvario je Fakultet humanističkih nauka (101%).

Posmatrano u apsolutnom iznosu broj upisanih studenata za cijeli Univerzitet u akademskoj 2008/09. godini u odnosu na plan: upisano je 953 studenta manje od planiranog broja

1.2.6. Sveučilište u Mostaru

Tabela 12. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Sveučilištu u Mostaru

R.br.	FAKULTETI	Akademska godina 2005/06			Akademska godina 2006/07			Akademska godina 2007/08			Akademska godina 2008/09		
		Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika	Plan	Realizacija	Razlika
1	Agronomski fakultet		81		70	129	184,29%	120	132	110,00%	140		0,00%
2	Akademija likovnih umjetnosti		16		15	20	133,33%	15	15	100,00%	15		0,00%
3	Ekonomski fakultet		863		450	843	187,33%	450	858	190,67%	850		0,00%
4	Fakultet filozofsko humanističkih znanosti		773		515	356	69,13%	650	525	80,77%	650		0,00%
5	Fakultet prirodoslovnih matematskih i odgojnih znanosti	0	0		530	389	73,40%	620	498	80,32%	650		0,00%
6	Fakultet zdravstvenih studija		149		105	123	117,14%	110	142	129,09%	110		0,00%
7	Građevinski fakultet		94		100	125	125,00%	100	145	145,00%	100		0,00%
8	Medicinski fakultet		62		45	65	144,44%	45	68	151,11%	50		0,00%
9	Pravni fakultet		257		310	491	158,39%	430	380	88,37%	430		0,00%
10	Strojarski fakultet		255		260	223	85,77%	260	252	96,92%	340		0,00%
UKUPNO ZA SVEUČILIŠTE U MOSTARU:			2.550		2.400	2.764		2.800	3.015		3.335	2.304*	

* Podaci o planiranom broju studenata preuzeti su sa web-stranica univerziteta/sveučilišta i odnose se na prvi upisni rok

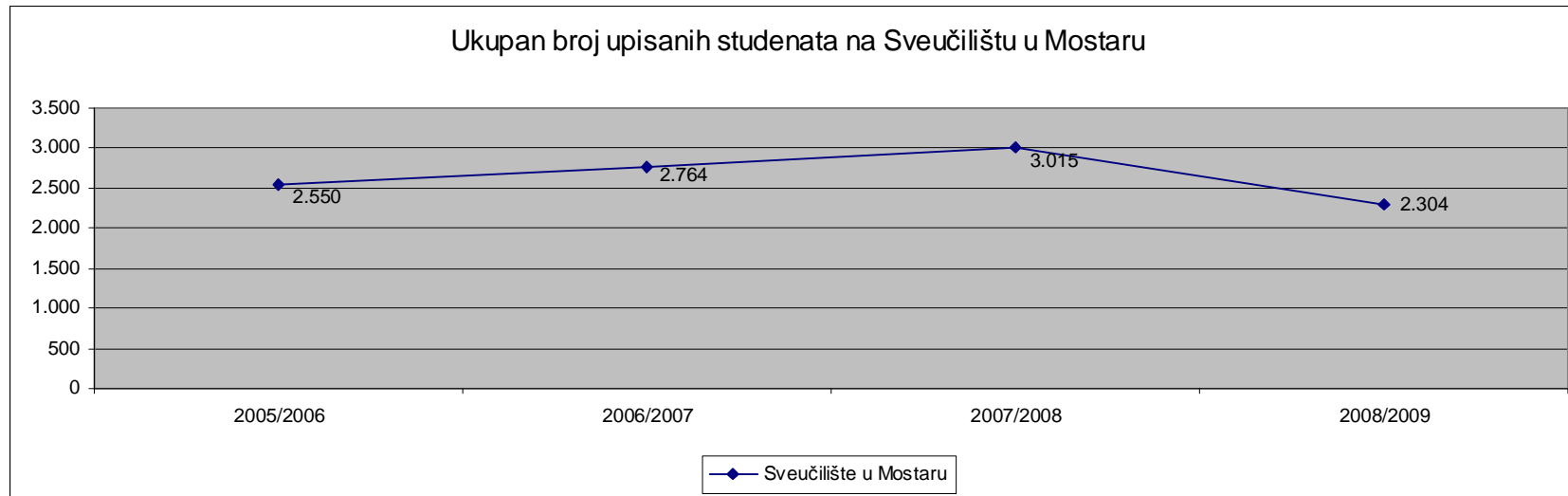
* Podaci o broju upisanih studenata za 2008/2009. godinu je zbirni i preuzet je sa Saopćenja FZS broj 12.3 od 6.2.2009. god.

* Fakultet zdravstvenih studija je prije bio Visoka zdravstvena škola

* Fakultet filozofsko humanističkih znanosti je prije bio Pedagoški fakultet

* Fakultet prirodoslovnih matematskih i odgojnih znanosti nastaje tek 2006/2007. godine

Grafikon 12. Ukupan broj upisanih studenata na 1 godinu studija na Sveučilištu u Mostaru

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2008/09. godinu sa planom upisa nije moguće vršiti, jer FZS nije objavio zvanične podatke.

Upoređivanjem brojčanih iznosa o upisu na prvu godinu studija za akademsku 2007/08. godinu sa planom upisa za navedeni period, utvrđeno je da većina fakulteta upisuje više studenata nego što je to predviđeno planom upisa. (Tabela 12.)

Medicinski fakultet, Ekonomski fakultet, Građevinski fakultet i Fakultet zdravstvenih studija su upisali znatno veći broj studenata od planiranog (od 129% do 190%).

Najmanje je upisano studenata na Pravnom fakultetu, Fakultetu filozofsko humanističkih znanosti, Fakultetu prirodoslovnih matematskih i odgojnih znanosti (od 80% do 88%).

Posmatrano u apsolutnom iznosu broja upisanih studenata za cijelo Sveučilište u akademskoj 2008/09. godini u odnosu na plan upisano je 1.031 student manje od planiranog broja.

2. ANALIZA TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE SA ASPEKTA VISOKOOBRAZOVANIH KADROVA

U Federaciji BiH, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2008. godini prosječno je bilo zaposleno 430.745 radnika, što je u odnosu na prosjek 2007. godine (413.676) povećanje za 17.069 radnika, odnosno 4,13 %

Prosječna stopa zaposlenosti radno sposobnog stanovništva u Federaciji BiH u 2008. godini iznosila je 27,26 %, a kreće se od 17,39% u Unsko-sanskom kantonu do 41,89 % u Kantonu Sarajevo.

2.1. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

Broj stručnih lica koja traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2008. godini u odnosu na 2007. godinu je manji za 20.597 ili 8,94%. Posmatrano po stručnoj spremi, broj stručnih lica koja traže zaposlenje manji je u svim stepenima stručnosti izuzev VSS gdje je povećan za 625 (8,45 %). Smanjen je broj nezaposlenih kvalifikovanih lica kao i lica sa srednjom stručnom spremom.

Prosječan broj lica koja prvi put traže zaposlenje u 2008. godini manji je za 18.766 ili 9,57 % u odnosu na 2007. godinu. Posmatrano po stručnoj spremi kod lica koja prvi put traže zaposlenje, u odnosu na prethodnu 2007. godinu, porast je evidentiran kod VSS (7,90 %) a smanjenje se bilježi kod lica sa SSS i kvalifikovanih lica.

Prosječna stopa nezaposlenosti u Federaciji BiH 2008. godine iznosila je 44,5 % i ima blagu tendenciju pada (- 3,3 %) u odnosu na prethodnu godinu.

Bez obzira na način iskazivanja stope nezaposlenosti, ona ukazuje na potrebu većeg angažiranja društva te svih institucija koje na bilo koji način imaju uticaja na rješavanje ovog problema. Ovakvo stanje zahtjeva obavezu reforme tržišta rada i prilagođavanje socijalnog sektora tržišnim uvjetima privređivanja. Ovdje treba napomenuti da obrazovni sistem u Federaciji ne prati potrebe tržišta rada jer je očigledan nesklad strukture zanimanja učenika koji završavaju srednje škole i strukture potražnje radne snage. Ovaj nesklad se primjećuje i u sistemu visokog obrazovanja, podjednako s aspekta profila diplomaca i samog broja visokoobrazovanog kadra, te potražnje za tom vrstom radne snage.

Strategijom zapošljavanja Federacije BiH utvrđuju se prioriteti u okviru politike zapošljavanja za period 2009.-2013. Ona definira strateške i operativne ciljeve, programe, mjere i rezultate.

Šest strateških ciljeva Strategije zapošljavanja za Federaciju BiH su:

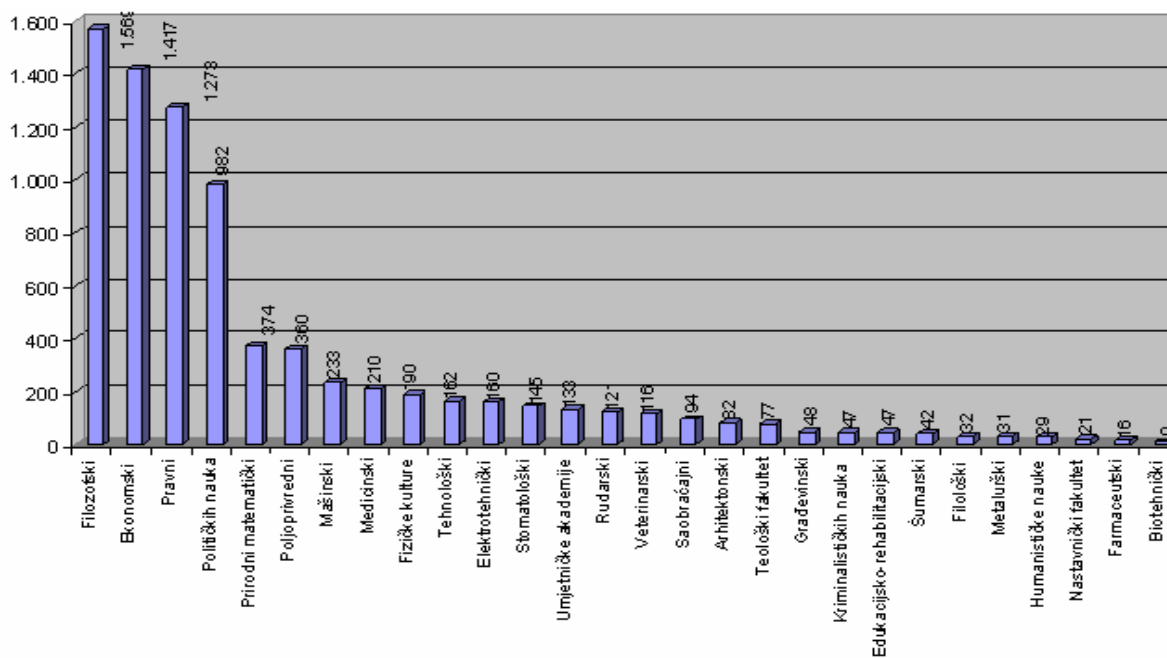
- stimulirati rast, zapošljavanje i unapređenje kvalitete radnih mjesta;
- osigurati tržišta rada kroz sprečavanje dugoročne nezaposlenosti, neaktivnosti, socijalne isključenosti i siromaštva za radno sposobno stanovništvo;
- unaprijediti usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada;
- prilagoditi sistem obrazovanja i obuke za novim znanjima i vještinama na tržištu rada;
- jačanje socijalne i teritorijalne kohezije i poduzetništva i
- ojačati institucionalne kapacitete za sprovođenje strategije zapošljavanja.

2.2 Pregled nezaposlenih kadrova VSS u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2008. god.

Na osnovu podataka Federalnog zavoda za zapošljavanje za sve kantone u Federaciji Bosne i Hercegovine, pregled nezaposlenih kadrova VSS klasifikovan je prema završenom fakultetu. Ovo je trenutna klasifikacija na osnovu koje se vrše analize tržišta rada i potrebno je dodatno raditi na razradi buduće klasifikacije.

Na osnovu tih podataka evidentno je da u svim kantonima najviše nezaposlenih kadrova VSS su neproizvodna zanimanja koja se školuju na pravnim i ekonomskim fakultetima. Brojčani iznosi i pregled nezaposlenih kadrova po fakultetima u svim kantonima dati su u tabelama i grafikonima koji slijede. Grafikon uvršten u tekst transparentno pokazuje odnos nezaposlenih kadrova VSS na tržištu rada u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Grafikon ukupnog broja nezaposlenih kadrova VSS u Federaciji Bosne i Hercegovine

Zbog bolje preglednosti tabele i grafikonu ukupnog broja nezaposlenih kadrova VSS po kantonima u Federaciji BiH dati su u Informaciji u DODATKU II i III.

2.3. Pregled potražnje na tržištu rad

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje u toku 2008. godine sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama brisano je 127.149 lica. U odnosu na 2007. godinu, to je povećanje za 19,86 %.

U istom periodu prijavljeno je 98.222. lica, što je u odnosu na prethodnu 2007. godinu manje za 11,74 %.

Evidentna potražnja, u posmatranom periodu je za dipl.inženjerima informatike i elektronike i malo ih je na evidencijama nezaposlenih, kao i dipl.inženjera telekomunikacija, saobraćaja, geodezije, geologije i građevine.

Među nezaposlenim osobama sa visokom stručnom spremom najbrojniji su diplomirani ekonomisti i diplomirani pravnici, ali se oni i najbrže zapošljavaju.

Analiza oglasa u Službama za zapošljavanje, Internet portalima i štampi u 2008. godini pokazuje da su na tržištu rada najviše traženi farmaceuti (magistri farmacije), komercijalisti, menadžeri prodaje a veliko zanimanje je za radnicima u bankama i mikrokreditnim organizacijama-knjgovođama, računovođama i raznim dr.ekonomskim zanimanjima.

Osim toga, velika potražnja zabilježena je u građevinskom sektoru, naročito u ljetnom periodu kada su u toku građevinski projekti, te su traženi radnici za rad na gradilištima.

Treba napomenuti da je oglašavanje radnih mjesta bilo izražajnije u državnoj upravi, posebno pri zapošljavanju pripravnika, kao i u oblastima: obrazovanja, ugostiteljstva i turizma.

3. UPISNA POLITIKA I TRŽIŠTE RADA – OD POTREBA PREKO PLANIRANJA DO REALIZACIJE

U skladu sa činjenicom da je visoko obrazovanje dio jedinstvenog sistema obrazovanja, na prijedlog Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke Vlada Federacije je usvojila Odluku o standardima i normativima za oblast visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Tim aktom se stvaraju mogućnosti, odnosno obaveze visokoškolskih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine da se, reformisanjem cjelokupne strukture sistema visokog obrazovanja, uključe u Evropski prostor za visoko obrazovanje u skladu sa Bolonjskom deklaracijom kojom je definisana prekretnica u razvoju evropskog visokog obrazovanja.

Standardi i normativi za oblast visokog obrazovanja imaju za cilj da zajedno sa savremenim nastavnim planovima i programima doprinesu stvaranju uslova da visoko obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine, a time i bosanskohercegovačko visoko obrazovanje, postigne što veću kompatibilnost i jasnu komparativnost u sistemu visokog obrazovanja u Evropi. Time se omogućuje, odnosno daje značajna pomoć povećanju međunarodne konkurentnosti bosanskohercegovačkog, ali i evropskog sistema visokog obrazovanja.

Ovaj akt također doprinosi poboljšanju kvaliteta edukacije i rezultata visokog obrazovanja kao osnovnog preduslova za kompariranje sa evropskim i svjetskim obrazovnim sistemima, odnosno za priznavanje naše diplome u Evropi i svijetu, s ciljem da se ove diplome jednostavnije i uspješnije kompariraju sa odgovarajućim evropskim i svjetskim diplomama.

Standardi i normativi također omogućavaju kvalitetan nadzor nad radom visokoškolskih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine, što će omogućiti održivost našeg visokog obrazovanja u evropskoj i svjetskoj konkurenciji sa još jednim jasnim ciljem, a to je da se poveća mogućnost zapošljavanja onih koji su visoko obrazovanje stekli na visokoškolskim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine

Jedan od novih izazova pred Bosnom i Hercegovinom, a koji je, moglo bi se reći zajednički i za sve članice Bolonjskog procesa je prepoznavanje novih kvalifikacija u smislu zapošljavanja. Naime već u toku 2008. godine su se pojavili prvi diplomanti sa kvalifikacijama stečenim nakon tri godine, odnosno 180 ECTS studijskih bodova. Vlada Federacije je krajem mjeseca marta pustila u parlamentarnu proceduru Prijedlog izmjene Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, kako bi se omogućilo i nosiocima visokoškolskih kvalifikacija u trogodišnjem trajanju da lakše pronađu zaposlenje i postanu konkurentni na tržištu rada.

Strategijom razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini 2008-2015 godina, definisani su Strateški pravci za razvoj visokog obrazovanja u BiH sa planom implementacije za period 2008-2015 god., koji su ogledaju kroz slijedeće ciljeve razvoja visokoškolskog obrazovanja :

- implementacija Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini,
- funkcionalna integracija visokoškolskih ustanova,
- tiješnje povezivanje visokog obrazovanja sa naučno-istraživačkim radom,
- mobilnost studenata i nastavnog osoblja,
- uspostavljanje i razvoj sistema praćenja i osiguranja kvaliteta u visokom obrazovanju i
- unapređenje studentskog standarda , povećati upis studenata na 32 %, te u potpunosti implementirati Lisabonsku konvenciju.

3.1. Nedostaci upisne politike

Usvojeni Standardi i normativi mogu poslužiti i prilikom kreiranja upisne politike na visokoškolskim ustanovama. U tom pogledu ovim aktom se utvrđuje optimalni broj redovnih studenata na predavanjima po grupacijama nauka-fakulteta.

U postojećoj strukturi obrazovanja svako od kantonalnih ministarstava obrazovanja vrši slobodnu procjenu broja studenata (na osnovu prijedloga visokoškolskih ustanova) koji će se upisati na prvu godinu studija. Nažalost, planiranje visokog obrazovanja i upisne politike u kantonima ne donosi se na osnovu analize upisa studenata u drugim kantonima. Upisnom politikom nije previše široko razmotrena stopa nezaposlenosti između završenih studenata različitih disciplina, iako bi kantoni i visokoškolske ustanove trebali vršiti opsežne analize potreba tržišta rada i potreba za VSS kadrovima, a ministarstva davati smjernice visokoškolskim ustanovama o sadržaju planova upisa, ili načinu na koji bi trebali vršiti planiranje, naravno, uvažavajući i principe autonomije visokoškolskih ustanova.

Kao što se vidi iz tabela u dijelu, Upis studenata po visokoškolskim ustanovama, na fakultete neproizvodnih struka upisuje se mnogo veći broj studenata od onog utvrđenog planom upisa, i time stvara suficit neproizvodnih kadrova na tržištu rada.

Iako su neki univerziteti za akademsku 2007./08. godinu kantonalnim vladama prezentirali analizu stanja nezaposlenosti VSS kadrova i u skladu sa njom predložili smanjeni plan upisa, kako se ne bi nastavljao trend obrazovanja kadrova kod kojih je utvrđena hiperprodukcija, vlade nisu prihvatile taj prijedlog i povećana je upisna kvota pozivajući se na socijalnu dimenziju ovog problema. Upisano je dvostruko više studenata od onih koje je predložio univerzitet. Ovo ukazuje na potrebu veće saradnje vladinog sektora i akademske zajednice kako problemi iz domena socijalne politike ne bi nadvladali argumente hiperprodukcije kadrova za koje je kasnije nemoguće naći adekvatno zaposlenje.

Također, nije nam poznato da je bilo koji kanton donio kriterije i mjerila za finansiranje visokog obrazovanja koji bi mogli uticati na planiranje broja upisanih studenata na visokoškolske ustanove.

Dostupne informacije o planiranju visokog obrazovanja i potrebama tržišta rada nisu adekvatne i potrebno ih je kvalitativno unaprijediti. Prema ocjenama Ureda za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, nedovoljno je informacija koje bi pomogle i doprinijele adekvatnom planiranju upisa, podaci u informacijama su statistički nepouzdati i dijelom neusaglašeni. Informacione baze podataka uglavnom ni ne postoje, a i one koje postoje, nisu međusobno povezane, što dodatno komplicira pristup podacima. Pored toga, ne postoji sveobuhvatna i adekvatna elektronska baza podataka na svim nivoima.

Nisu usklađeni nazivi zanimanja, odnosno stručni nazivi u Federaciji Bosne i Hercegovine između npr. Zakona o stručnom nazivu, Odluke o standardnoj klasifikaciji zanimanja Federacije Bosne i Hercegovine (kao obavezan standard), koju je donijela Vlada Federacije BiH, zvanja koja se dodjeljuju na visokoškolskim ustanovama i evidencijama službi za zapošljavanje. Ovako neusklađeni podaci ne mogu predstavljati adekvatan i pouzdan izvor, a time ni kvalitetne informacije za korištenje, upoređivanje, analizu i planiranje visokog obrazovanja u odnosu na potrebe tržišta rada.

Upravo iz tog razloga Vlada Federacije BiH imenovala je krajem 2008. godine Interresornu radnu grupu za izradu Izmjena i dopuna Odluke o standardnoj klasifikaciji zanimanja u Federaciji BiH. Predlagač izmjena je bio Federalni zavod za statistiku a u radu

ove radne grupe su između ostalih učestvovala i dva predstavnika iz Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Izmjene i dopune ove Odluke Vlada Federacije BiH je usvojila i objavljene su u „Službenim novinama Federacije BiH“ broj 26 od 15.4.2009.godine

Usvajanjem Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o standardnoj klasifikaciji zanimanja u Federaciji BiH, omogućava se uvođenje u standard novih visokoškolskih kvalifikacija prvog i drugog ciklusa, kao i onih vrsta zanimanja za koja je ocijenjeno da su potrebna. Takođe dodata su nova zanimanja za koja se pojavila potreba na tržištu.

Također jedan od problema za vršenje upoređivanja, analiziranja i planiranja visokog obrazovanja je nepostojanje Pravilnika o korištenju akademskih titula te sticanja naučnih i stručnih zvanja na visokoškolskim ustanovama. Naime, Nacrt Pravilnika na čijem donošenju Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine ulaže napore od februara mjeseca 2008. godine nisu prihvatili predstavnici Univerziteta u Sarajevu i Sveučilišta u Mostaru, dok su predstavnici ostalih javnih univerziteta ranije potpisali ovaj Pravilnik. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine očekuje da odgovornost za postizanje dogovora o budućem statusu studenata preuzme Rektorska konferencija Bosne i Hercegovine.

Također se ne vrši adekvatan nadzor u segmentu planiranja visokog obrazovanja, pa tako ni nad resursima koji se izdvajaju za te namjene.

3.2. Neophodne mjere

3.2.1. Zakonodavni i drugi dokumenti

Kako bi se izvršila reforma vlastitog sistema visokog obrazovanja i time stvorile mogućnosti za povećanje zapošljavanja i mobilnosti građana, kao i za međunarodnu konkurentnost visokog obrazovanja u Evropi, neophodno je uskladiti kantonalne zakone o visokom obrazovanju sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, kako bi bila uvedena primjena Bolonjske deklaracije

Do sada su to učinila dva kantona: Kanton Sarajevo i Tuzlanski kanton, dok je u Zeničko-dobojskom kantonu urađen Prijedlog Zakona o visokom obrazovanju koji je u proceduri.

Iako predviđena Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju, još nije izvršena integracija univerziteta. Samo dva od šest univerziteta su integrisana (Univerzitet u Tuzli i Univerzitet u Zenici).

Razlika između pojedinih kantona i visokoškolskih ustanova nije samo u stepenu, već i u načinu primjene Bolonjske deklaracije. Prisutna je različita dužina trajanja studijskih ciklusa, što ima utjecaja i na planiranje upisne politike u odnosu na stanje nezaposlenih VSS kadrova na tržištu rada.

Kantoni bi trebalo da u potpunosti iskoriste mogućnosti u skladu sa dokumentima kojima mogu utjecati na planiranje:

- Strateški planovi razvoja visokog obrazovanja;
- Standardi i normativi za visoko obrazovanje;
- Saglasnost na plan upisa i
- Kriteriji i mjerila za finansiranje visokog obrazovanja.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke se zalaže za pojačanu saradnju sa kantonalnim vlastima na polju visokog obrazovanja i saradnji sa visokoškolskim ustanovama u cilju reforme sistema visokog obrazovanja.

3.2.2. Planiranje upisne politike

Na federalnom nivou potrebno je ustanoviti sistem prognoziranja potreba VSS kadrova, koji treba biti usklađen sa strateškim planovima razvoja Federacije Bosne i Hercegovine i strateškim planovima razvoja visokog obrazovanja.

Za prognoziranje potreba VSS kadrova neophodan je angažman svih relevantnih institucija, (poslodavci, privredne komore, zavodi i službe za zapošljavanje, kantonalna ministarstva obrazovanja i visokoškolske ustanove), koji u zajedničkoj saradnji mogu približno projicirati potrebe za visokoobrazovnim kadrovima.

.Vezano za Izvješće revizije učinaka: Planiranje visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine Dom naroda Parlamenta Federacije BiH u julu mjesecu 2008. godine je prihvatio Izvješće revizije učinaka te donio određene zaključke. Jedan od bitnih zaključaka je da se obvezuje Vlada Federacije BiH da Parlamentu Federacije BiH dostavi sa kantonima usaglašen Operativni plan aktivnosti na realizaciji preporuka Ureda za reviziju institucija Federacije BiH, sa nosteljima i rokovima izvršenja.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je imenovalo Stalno radno tijelo za pripremu i praćenje operativnog programa aktivnosti, u kojem su imenovani predstavnici svih resornih kantonalnih ministarstava. Sačinjen je Prijedlog plana aktivnosti za poboljšanje planiranja visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, i upućen je svim članovima radnog tijela na razmatranje i očitovanje.

Ove aktivnosti ni do danas nisu okončane iako je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ulagalo napore, te je početkom 2009. godine na 13. sastanku Koordinacije ministara obrazovanja u Federaciji BiH aktualiziralo ovo pitanje i zatražilo hitno mišljenje o aktivnostima na realizaciji Operativnog programa.

Zaključno sa krajem marta mjeseca tri ministarstva su dostavila pozitivno a jedno ministarstvo negativno mišljenje na prijedlog operativnog plana.

Podaci o ukupnom broju upisanih studenata u Federaciji Bosne i Hercegovine za tekuću akademsku 2008./09. godinu, uvršteni u predložene tabele u dijelu teksta Upis studenata po visokoškolskim ustanovama, izvedeni su iz preliminarnih podataka ukupnog broja upisanih studenata, dobijenih od Federalnog zavoda za statistiku. Oni mogu biti osnov daljih aktivnosti utvrđivanja razloga i tendencija povećanja ili smanjenja broja upisanih studenata na određenim visokoškolskim ustanovama, što bi trebalo da bude obaveza kantona u skladu sa njihovom analizom upisne politike.

Revizorski izvještaj učinka preporučuje da se na federalnom nivou donesu procedure za vršenje nadzora i ustanovi registar svih visokoškolskih ustanova s ciljem raspolaganja podacima o broju studenata koji studiraju u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Neophodno je ustanoviti informatičku bazu podataka i uspostaviti pouzdan sistem informacija, te uskladiti nazive zanimanja, odnosno stručnih naziva.

Kako planiranje upisa na visokoškolske ustanove nije usklađeno sa stvarnim stanjem i potrebama tržišta rada, neophodno je ustanoviti i odrediti način utvrđivanja deficitarnih kadrova i upoređivanja sa pokazateljima nezaposlenih kadrova evidentiranih na tržištu rada.

3.2.3. Osiguranje mobilnosti studenata i radne snage

Pristupajući Bolonjskom procesu, odnosno Evropskom prostoru visokog obrazovanja, Bosna i Hercegovina se obavezala da postigne ciljeve zacrtane Deklaracijom, čime je prihvatila izazov stvaranja Evropskog prostora visokog obrazovanja. Usklađenost i uporedivost visokoškolskih sistema zahtijeva neprekidno djelovanje, kako bi se cilj u potpunosti postigao. Deklaracijom se naglašava da je Evropski prostor visokog obrazovanja „od ključne važnosti za unapređenje mobilnosti građana i njihovo zapošljavanje, te za sveukupni razvoj kontinenta“.

Sistem planiranja i nadzora visokoškolskog obrazovanja u skladu sa reformom sistema visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine bi trebalo da omogući mobilnost studenata i radne snage u svakom kantonu.

Horizontalna prohodnost u sistemu visokog školovanja treba da omogući studentima promjenu struke u toku studija i priznavanje zajedničkih ispita, ili promjenu visokoškolske ustanove za studij u istoj struci. Vertikalna prohodnost podrazumijeva priznavanje diploma jednog univerziteta na drugom univerzitetu zbog daljeg obrazovanja na višem nivou.

Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini osniva se Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja (CIP) koji je nadležan za poslove priznavanja u oblasti visokog obrazovanja u okviru Konvencije o priznavanju diploma u visokom obrazovanju (Lisabonska konvencija).

CIP u skladu sa Lisabonskom konvencijom i njenim pratećim dokumentima donosi preporuke o priznavanju diploma stečenih van Bosne i Hercegovine s ciljem zaposlenja, nastavka obrazovanja i ostvarivanja drugih prava koja proističu iz stečene kvalifikacije.

CIP će provjeravati akreditaciju fakulteta, a u Bosni i Hercegovini će se zakonima, u Republici Srpskoj jednim a u Federaciji Bosne i Hercegovine sa deset zakona definisati priznavanje diploma umjesto nostrifikacije.

4. PREPORUKE I ZAKLJUČCI

1. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke se zadužuje da nastavi započete aktivnosti iz 2008. godine a koje se odnose na planiranje poboljšanja visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, za što je potrebno ostvariti veću saradnju sa kantonalnim ministarstvima obrazovanja i nauke, odnosno sa članovima koji su predloženi u Stalno radno tijelo za pripremu i praćenje Operativnog programa aktivnosti, kako bi se realizirali zaključci Doma naroda Parlamenta Federacije BiH iz 2008. godine vezani za preporuke Ureda za reviziju institucija Federacije BiH;

2. Zadužuje se Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke da pristupi izradi Registra visokoškolskih ustanova u Federaciji BiH, s ciljem utvrđivanja stvarnog stanja i redovnog ažuriranja svih relevantnih podataka o visokoškolskim ustanovama i implementaciji reforme sistema visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

3. Preporučuje se kantonalnim ministarstvima obrazovanja i nauke da vrše redovne analize potreba tržišta rada i stope nezaposlenosti diplomiranih studenata, te da u vezi sa rezultatima tih analiza daju smjernice o planovima upisa studenata, što će doprinjeti efikasnijem planiranju upisa i nadzora te usklađivanje upisne politike sa potrebama tržišta rada.

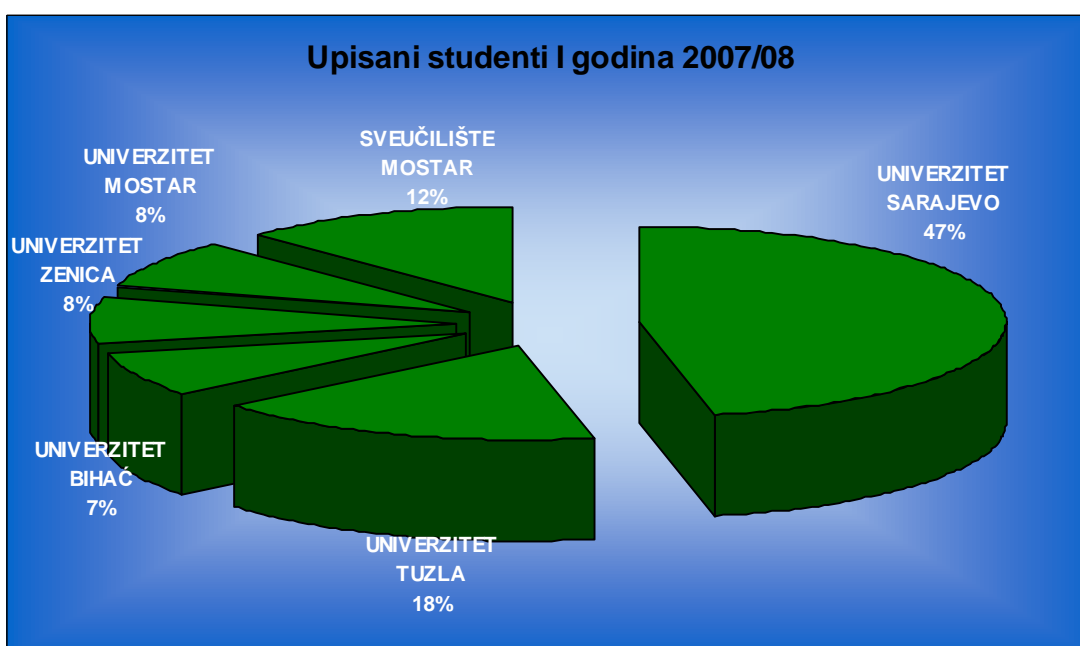
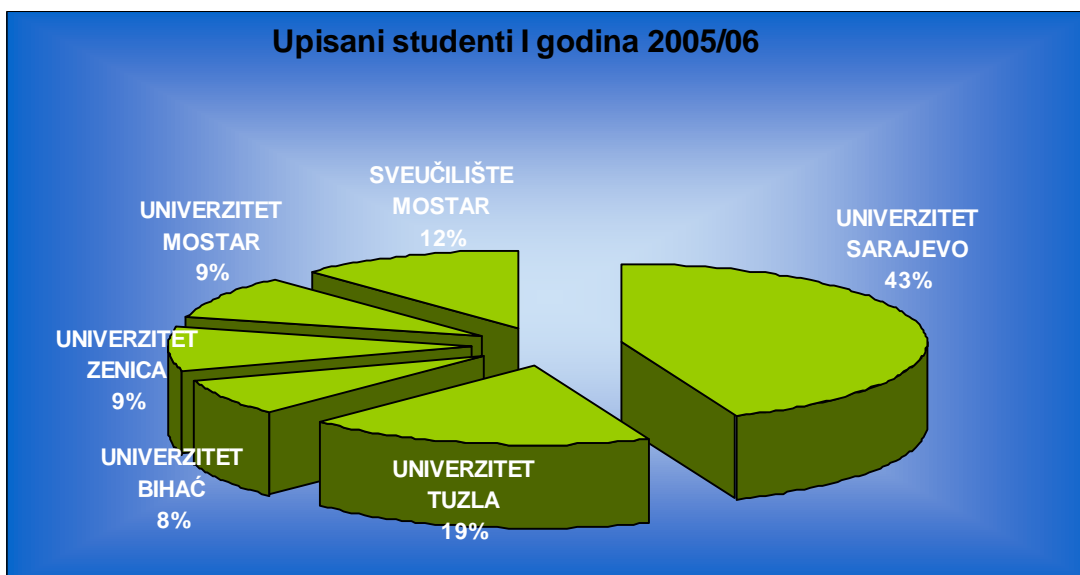
Zadužuje se Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke da, u saradnji sa Federalnim zavodom za za poslužavanje, koordinira navedene aktivnosti kantonalnih ministarstava obrazovanja i nauke, kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri uskladila politika upisa na visokoškolskim ustanovama sa potrebama tržišta rada u Federaciji BiH.

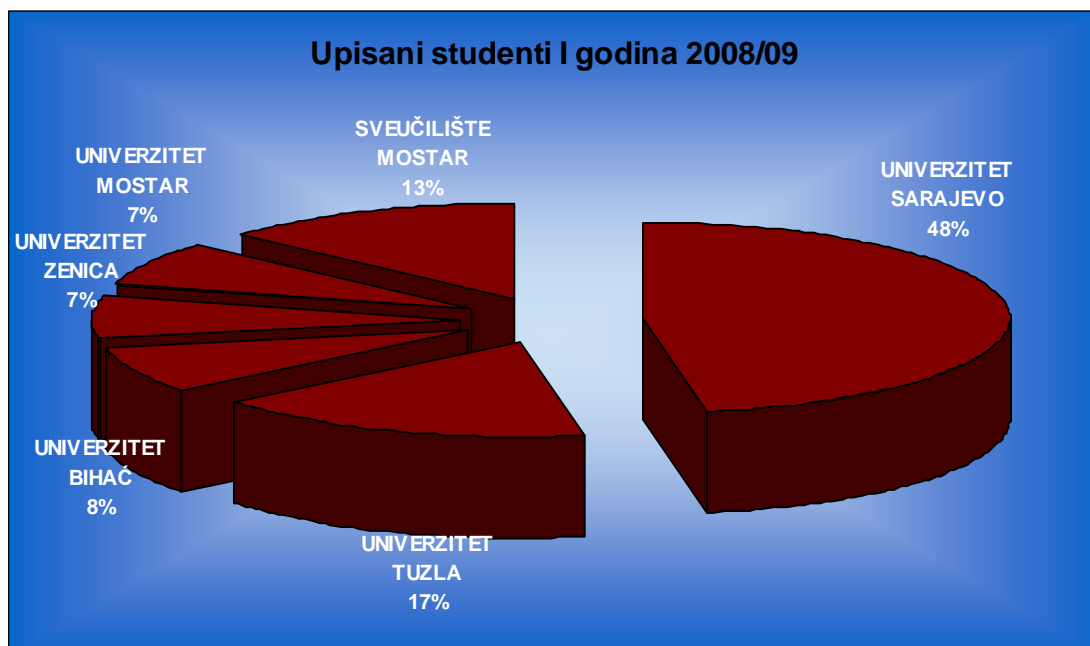
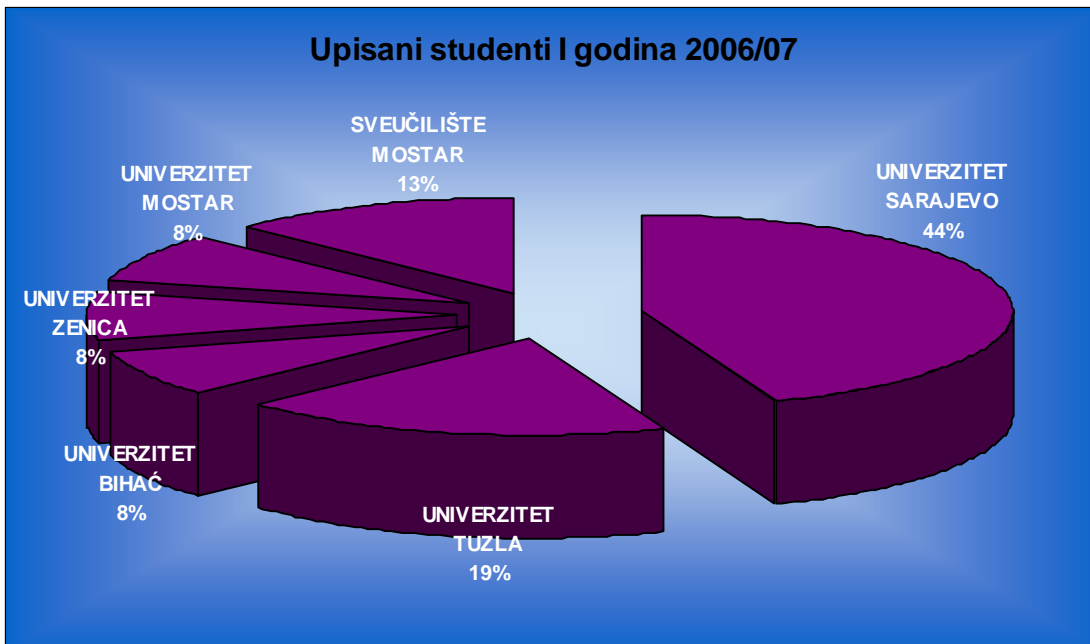
PREGLED KORIŠTENIH IZVORA PODATAKA I INFORMACIJA

2007. Analiza tržišta rada i zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine
2008. Informacija o reformi obrazovanog zakonodavstva
2007. Najbrojnija zanimanja na evidenciji nezaposlenih u F BiH
2006. Podaci Federalnog zavoda za statistiku
2007. Podaci Federalnog zavoda za statistiku
2008. Podaci Federalnog zavoda za statistiku
- 2008/
2009 Saopćenje/priopćenje-Upisani studenti i nastavno osoblje visokoškolskih ustanova 2008/2009 godina
2008. Podaci Federalnog zavoda za zapošljavanje
2008. Podaci kantonalnih ministarstava o planovima upisa
2007. Revizorski izvještaj o učinku - planiranje visokog obrazovanja u FBiH
2008. Odluka o Standardima i normativima za oblast visokog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine
- Strategija zapošljavanja u Federaciji BiH
- Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije, 2008-2015
2008. Izvještaj o radu Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2008.godinu

DODATAK I

Grafikon upisa po univerzitetima

DODATAK II

Tabelarni pregled nezaposlenih kadrova
VSS po kantonima

UNSKO-SANSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	1
2	Mašinski	10
3	Elektrotehnički	12
4	Građevinski	8
5	Tehnološki	6
6	Poljoprivredni	19
7	Pravni	110
8	Filozofski	16
9	Ekonomski	108
10	Filološki	2
11	Prirodni matematički	2
12	Medicinski	14
13	Stomatološki	5
14	Veterinarski	1
15	Saobraćajni	3
16	Fizičke kulture	2
17	Političkih nauka	17
18	Umjetničke akademije	2
19	Teološki fakultet	3
20	Ostale visoke škole	34
21	Kriminalističkih nauka	7
22	Informacijskih tehnologija	4
23	Nastavnički fakultet	2
24	Edukacijsko-rehabilitacijski	2
25	Biotehnički	9
UKUPNO		399

POSAVSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	1
2	Tehnološki	1
3	Pravni	9
4	Filozofski	1
5	Ekonomski	18
6	Prirodni matematički	2
7	Medicinski	1
8	Farmaceutski	1
9	Saobraćajni	1
10	Političkih nauka	2
11	Ostale visoke škole	5
UKUPNO		42

BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Mašinski	1
2	Elektrotehnički	1
3	Tehnološki	1
4	Poljoprivredni	4
5	Pravni	9
6	Filozofski	4
7	Ekonomski	17
8	Filološki	1
9	Prirodni matematički	11
10	Farmaceutski	1
11	Veterinarski	2
12	Fizičke kulture	2
13	Političkih nauka	29
14	Kriminalističkih nauka	6
UKUPNO		89

TUZLANSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	2
2	Mašinski	34
3	Elektrotehnički	46
4	Građevinski	11
5	Arhitektonski	7
6	Tehnološki	106
7	Poljoprivredni	17
8	Šumarski	3
9	Pravni	257
10	Filozofski	724
11	Ekonomski	233
12	Filološki	17
13	Prirodni matematički	176
14	Medicinski	62
15	Stomatološki	8
16	Veterinarski	9
17	Rudarski	105
18	Geodetski	5
19	Saobraćajni	7
20	Fizičke kulture	88
21	Političkih nauka	59
22	Umjetničke akademije	22
23	Teološki fakultet	17
24	Ostale visoke škole	143
25	Kriminalističkih nauka	23
26	Nastavnički fakultet	9
27	Edukacijsko-rehabilitacijski	44
28	Zdravstvene studije	1
UKUPNO		2.235

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	17
2	Mašinski	25
3	Elektrotehnički	8
4	Arhitektonski	5
5	Tehnološki	6
6	Poljoprivredni	17
7	Šumarski	12
8	Pravni	178
9	Filozofski	86
10	Ekonomski	142
11	Filološki	4
12	Prirodni matematički	12
13	Medicinski	17
14	Stomatološki	9
15	Farmaceutski	2
16	Veterinarski	17
17	Rudarski	5
18	Saobraćajni	19
19	Fizičke kulture	20
20	Političkih nauka	69
21	Umjetničke akademije	7
22	Teološki fakultet	13
23	Ostale visoke škole	87
24	Kriminalističkih nauka	9
26	Nastavnički fakultet	8
27	Edukacijsko-rehabilitacijski	1
28	Zdravstvene studije	2
UKUPNO		797

SREDNJOBOSANSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	2
2	Mašinski	3
3	Elektrotehnički	6
4	Građevinski	2
5	Tehnološki	7
6	Poljoprivredni	19
7	Šumarski	5
8	Pravni	68
9	Filozofski	39
10	Ekonomski	68
11	Filološki	2
12	Prirodni matematički	10
13	Medicinski	7
14	Stomatološki	1
15	Farmaceutski	1
16	Veterinarski	8
17	Saobraćajni	6
18	Fizičke kulture	5
19	Političkih nauka	53
20	Umjetničke akademije	1
21	Teološki fakultet	10
22	Ostale visoke škole	51
UKUPNO		374

HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	1
2	Mašinski	83
3	Elektrotehnički	25
4	Građevinski	18
5	Arhitektonski	2
6	Tehnološki	11
7	Poljoprivredni	110
8	Šumarski	1
9	Pravni	209
10	Filozofski	118
11	Ekonomski	141
12	Filološki	6
13	Prirodni matematički	36
14	Medicinski	29
15	Stomatološki	7
16	Veterinarski	3
17	Farmaceutski	1
18	Rudarski	2
19	Humanističke nauke	29
20	Saobraćajni	10
21	Fizičke kulture	2
22	Političkih nauka	16
23	Umjetničke akademije	11
24	Teološki fakultet	2
25	Ostale visoke škole	142
UKUPNO		1.015

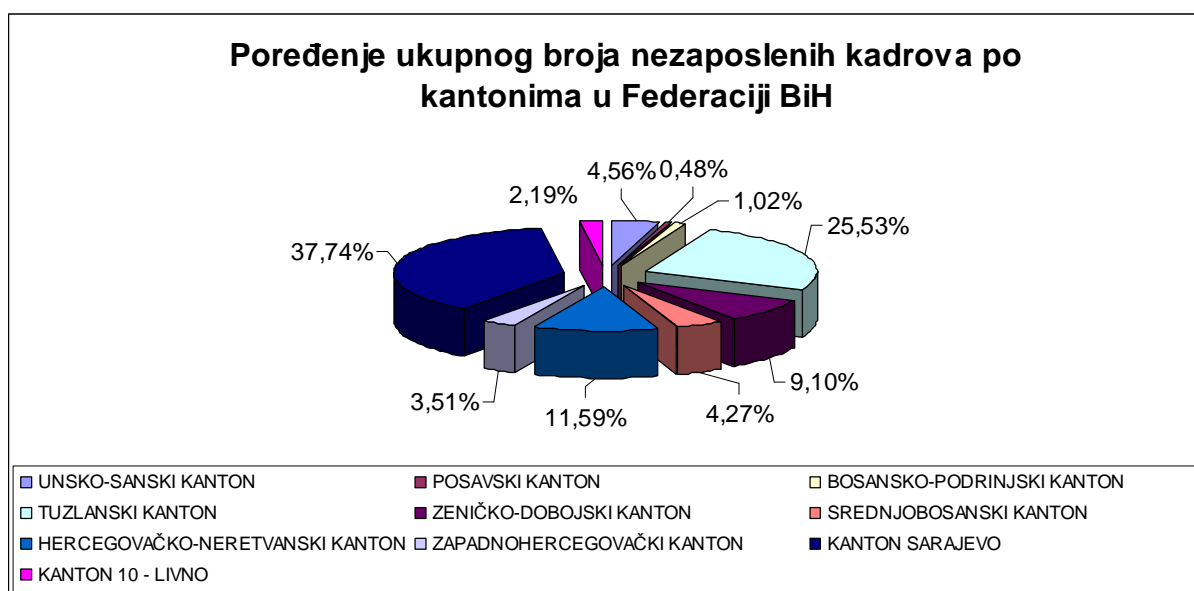
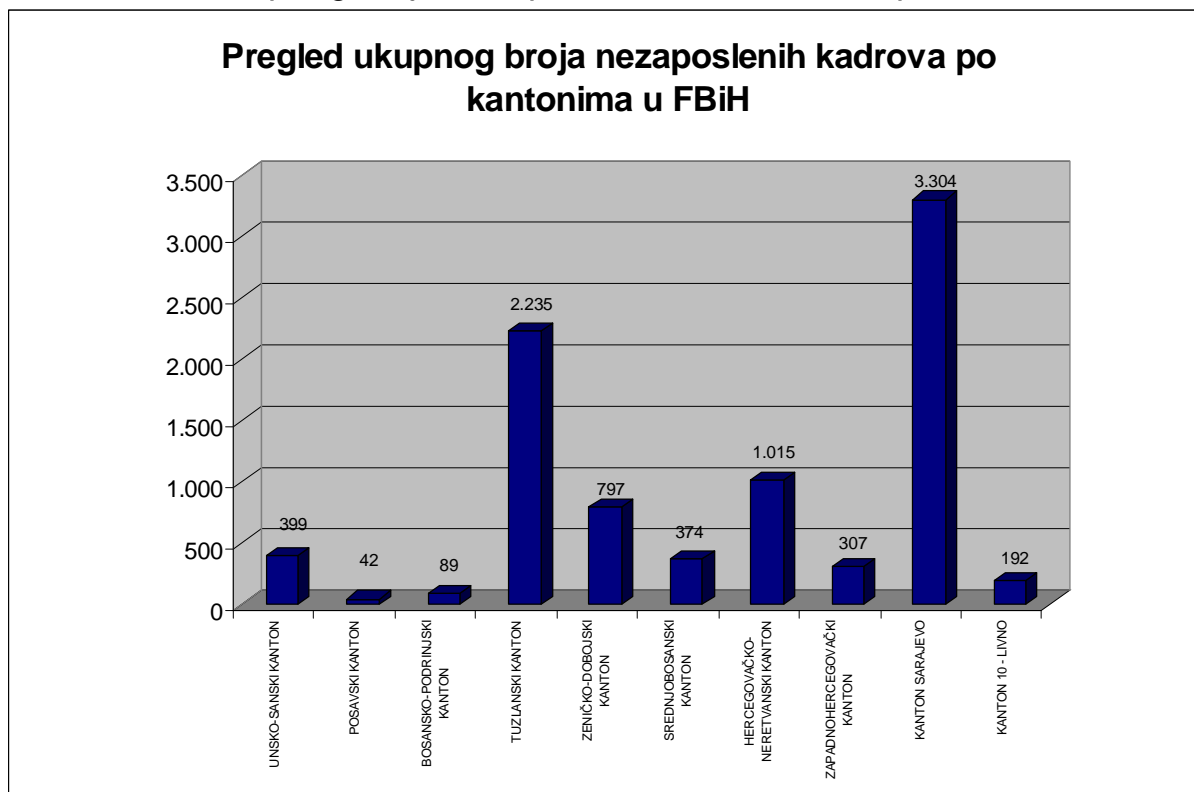
ZAPADNOHERCEGOVAČKI KANTON		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Mašinski	11
2	Elektrotehnički	10
3	Građevinski	2
4	Tehnološki	3
5	Poljoprivredni	17
6	Šumarski	1
7	Pravni	36
8	Filozofski	52
9	Ekonomski	113
10	Prirodni matematički	11
11	Medicinski	5
12	Stomatološki	4
13	Geodetski	1
14	Rudarski	1
15	Saobraćajni	8
16	Fizičke kulture	1
17	Političkih nauka	2
18	Umjetničke akademije	7
19	Teološki fakultet	2
20	Ostale visoke škole	15
21	Kriminalističkih nauka	2
22	Nastavnički fakultet	2
23	Zdravstvenih studija	1
UKUPNO		307

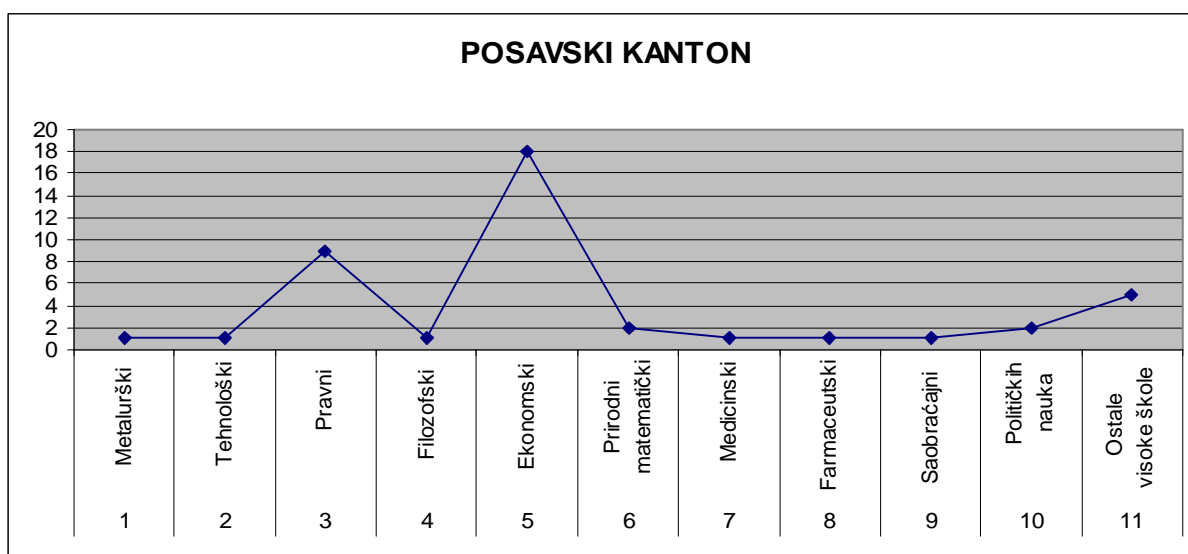
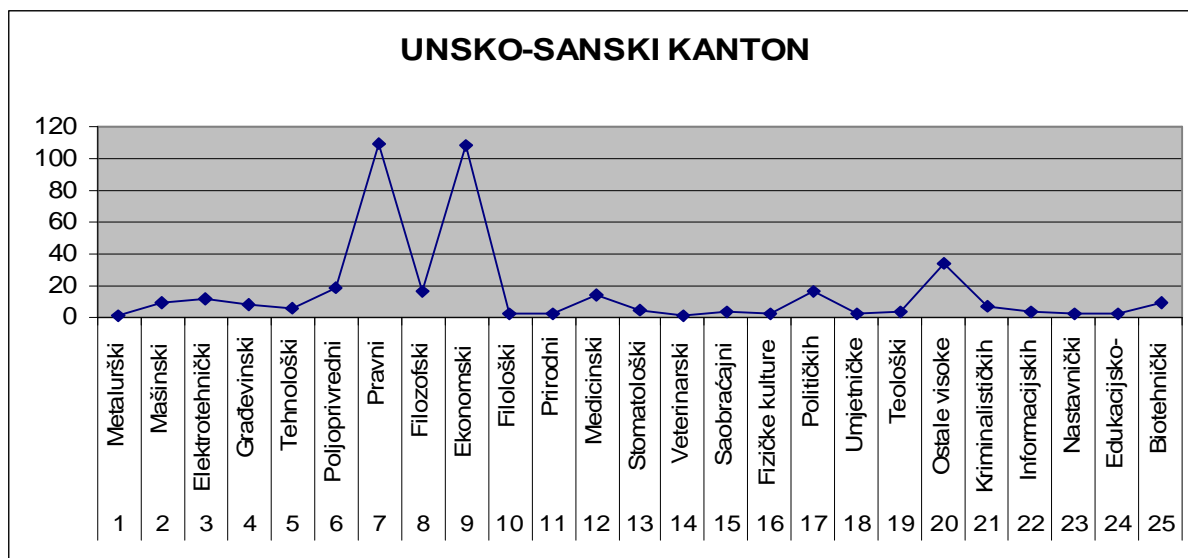
KANTON SARAJEVO		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Metalurški	7
2	Mašinski	57
3	Elektrotehnički	48
4	Građevinski	5
5	Arhitektonski	66
6	Tehnološki	16
7	Poljoprivredni	133
8	Šumarski	19
9	Pravni	375
10	Filozofski	501
11	Ekonomski	531
12	Prirodni matematički	105
13	Medicinski	72
14	Stomatološki	111
15	Farmaceutski	10
16	Veterinarski	75
17	Rudarski	8
18	Geodetski	1
19	Saobraćajni	31
20	Fizičke kulture	67
21	Političkih nauka	729
22	Umjetničke akademije	81
23	Teološki fakultet	28
24	Ostale visoke škole	228
UKUPNO		3.304

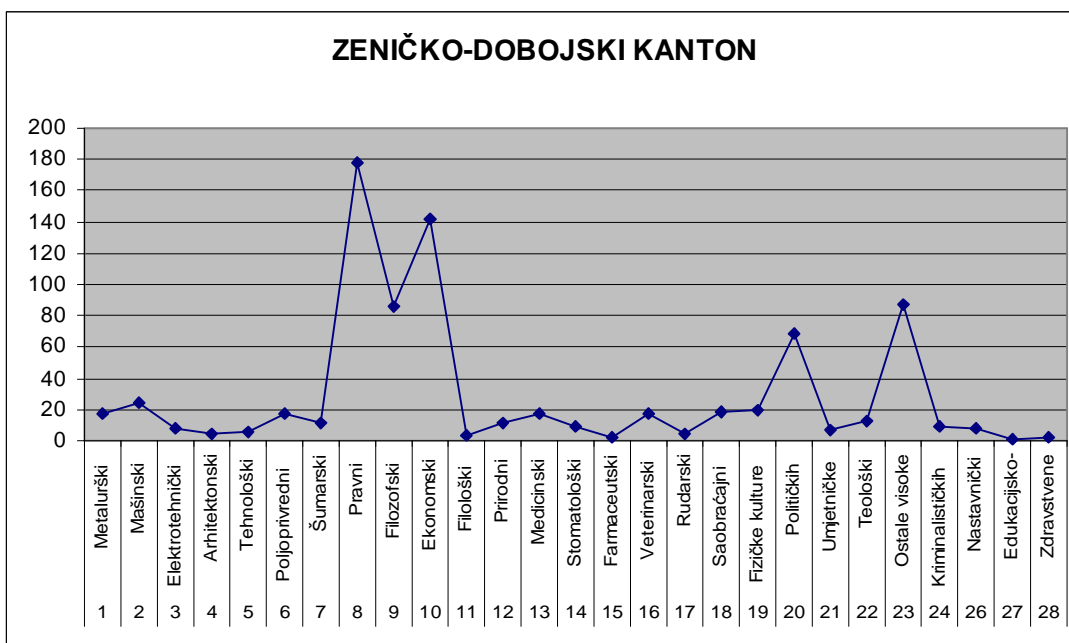
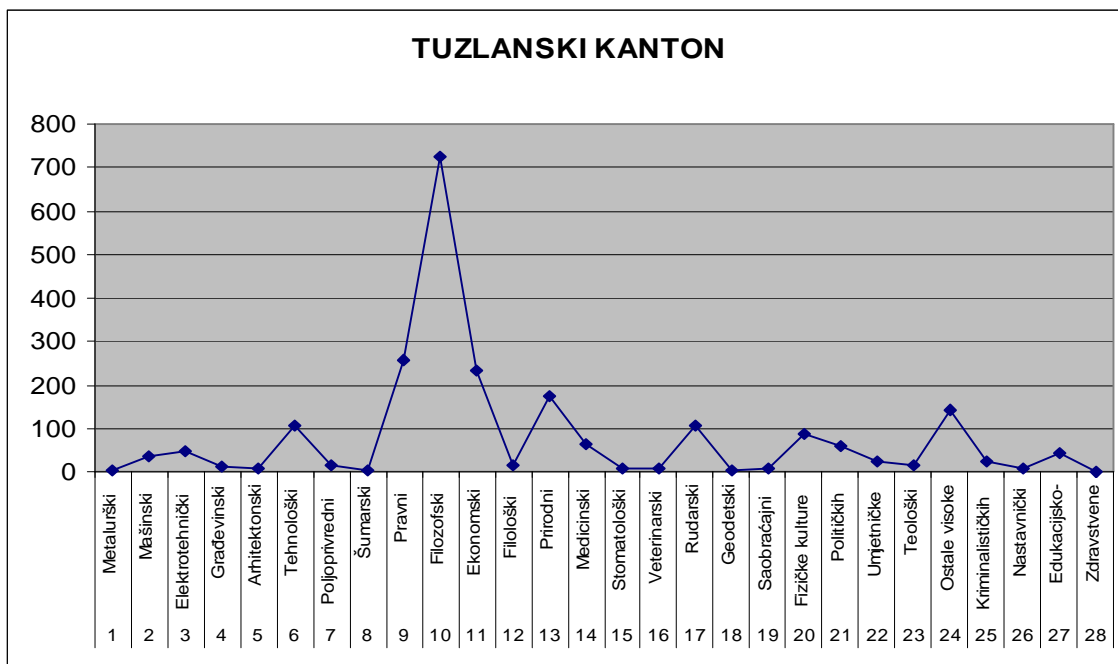
KANTON 10 - LIVNO		
Red. br.	FAKULTET	Broj nezap. lica
1	Mašinski	9
2	Elektrotehnički	4
3	Građevinski	2
4	Arhitektonski	2
5	Tehnološki	5
6	Poljoprivredni	24
7	Šumarski	1
8	Pravni	22
9	Filozofski	28
10	Ekonomski	46
11	Prirodni matematički	9
12	Medicinski	3
13	Veterinarski	1
14	Saobraćajni	9
15	Fizičke kulture	3
16	Političkih nauka	6
17	Umjetničke akademije	2
18	Teološki fakultet	2
19	Ostale visoke škole	14
UKUPNO		192

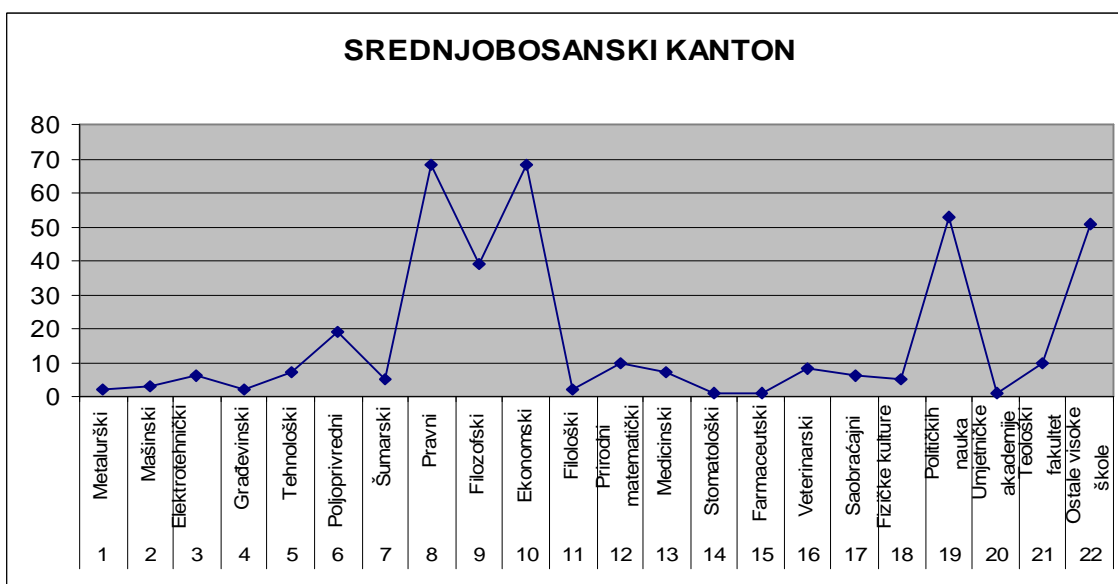
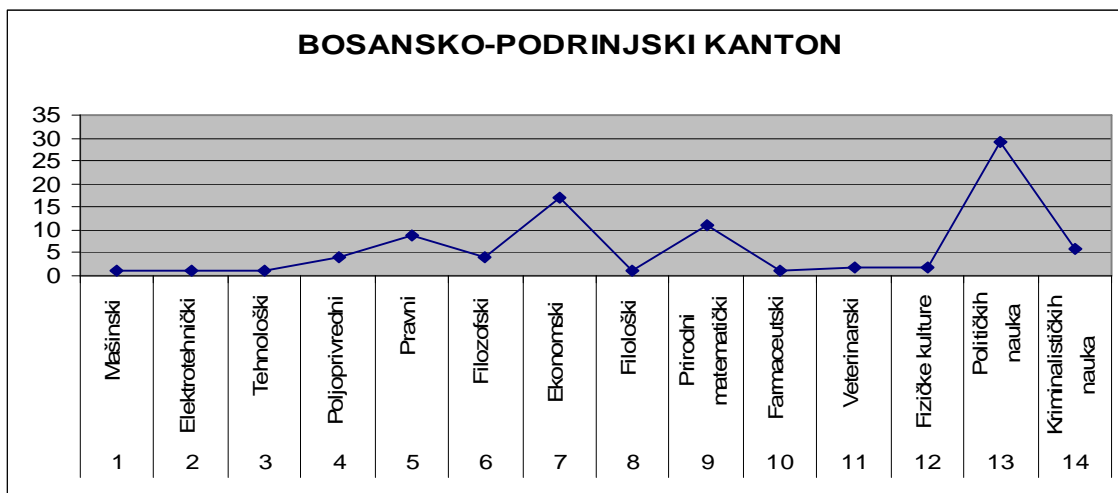
DODATAK III

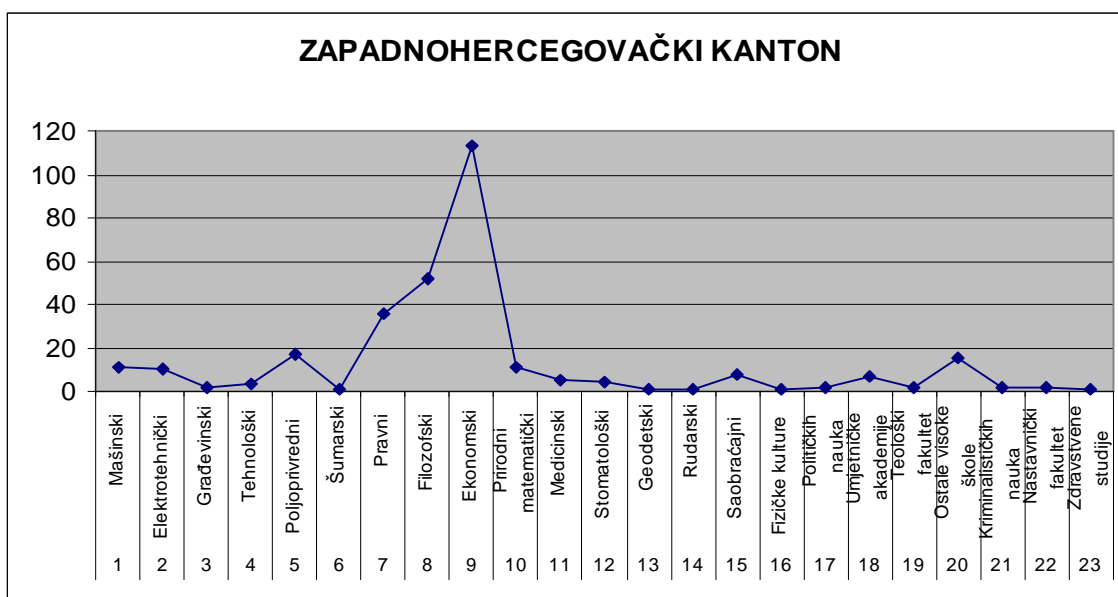
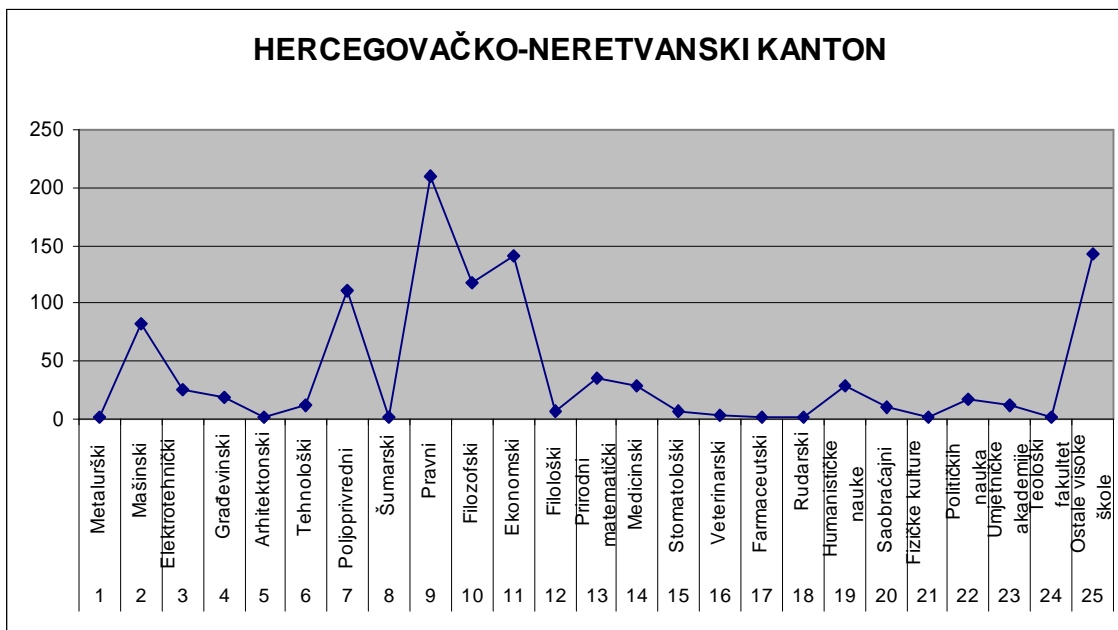
Grafikoni ukupnog broja nezaposlenih kadrova VSS po kantonima

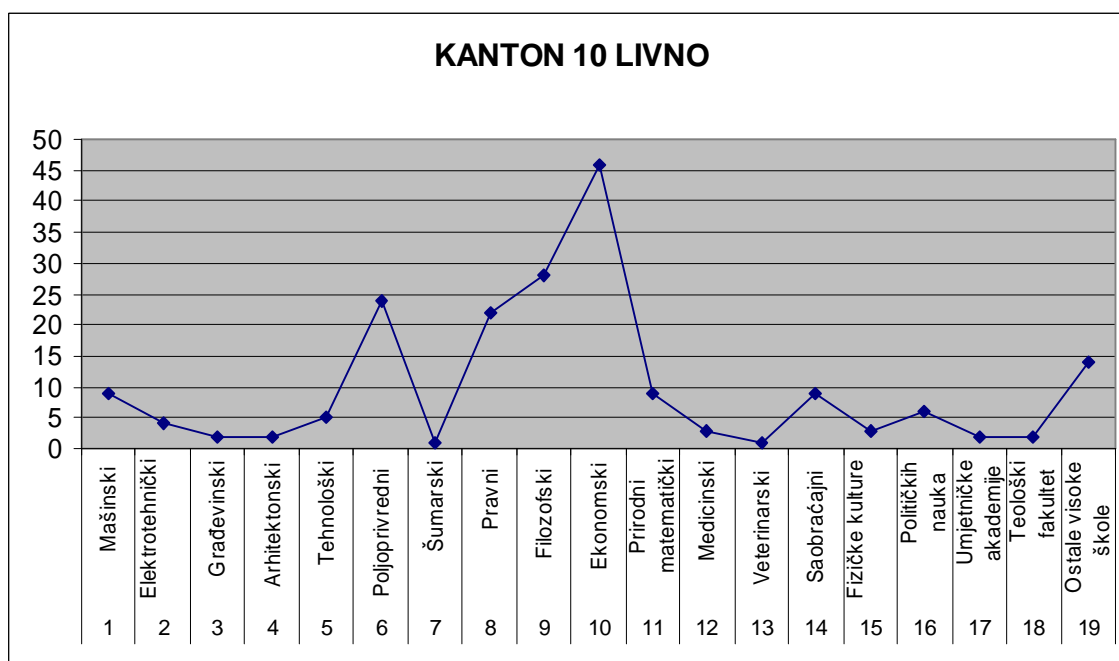
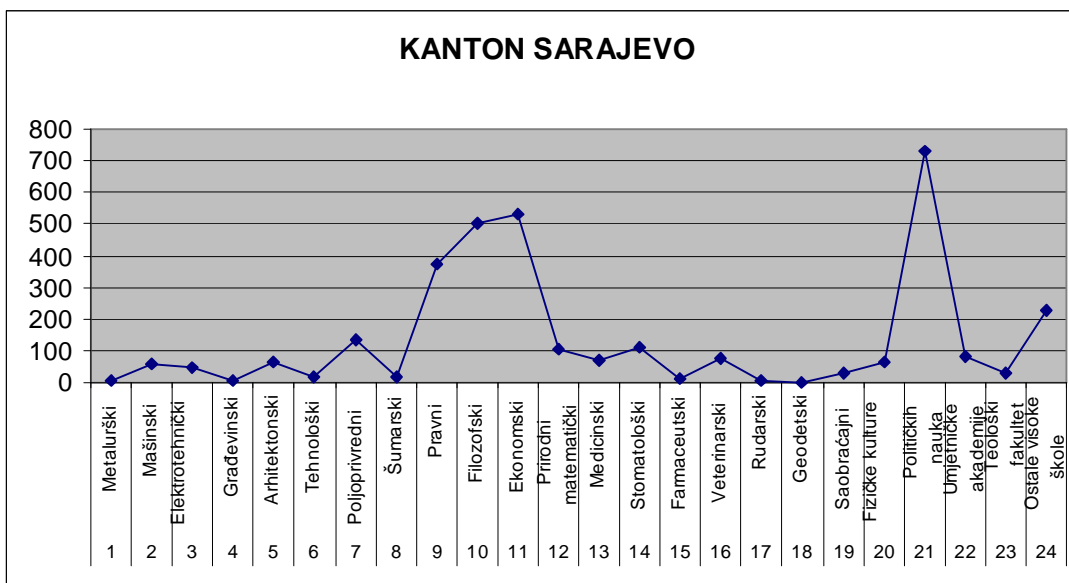

DODATAK IV
Procentualna uporedba broja nezaposlenih kadrova VSS u FBiH

